

Aprentatge Basat en la Investigació en educació superior

Un model d'aprenentatge seqüencial en les
assignatures de grau de la Facultat de
Ciències de l'Educació de la UAB

Mercè Jariot Garcia (Coordinadora)
Montserrat Rodríguez Parrón
Laura Arnau-Sabatés
Carla Quesada-Pallarès
Angelina Sánchez Martí
Montserrat Martínez Melo
Josefina Sala Roca
Jose Tello Sánchez
Tona Castell Escuer
Saida López Crespo
Carolina Nieva Boza
Lurdes Martínez Mínguez
Daniel Ortega Ortigoza

2024

Aquest treball s'ha desenvolupat en el marc del projecte d'innovació i millora de la qualitat docent "Aprenentatge Basat en la Investigació (ABI). Un model d'aprenentatge seqüencial en les assignatures de grau de la Facultat de Ciències de l'Educació", finançat per l'ICE de la UAB (Convocatòria 2022).

Índex

1. Introducció.....	3
2. Model Seqüenciat d'Aprenentatge Basat en la Investigació	5
2.1. Fonamentació teòrica.....	6
2.2. Metodologia	7
2.3. Anàlisi de dades.....	10
2.4. Conclusions i impacte.....	12
2.5. Comunicació	14
2.6. Aspectes transversals	15
3. Activitats d'aprenentatge de la competència investigadora	17
3.1. Activitats desenvolupades a primer curs	20
3.1.1. Activitat 1: la recerca	20
3.1.2. Activitat 2: projecte d'aprenentatge basat en la indagació.....	22
3.2. Activitats desenvolupades a segon curs.....	26
3.2.1. Activitat 1: revisió de la literatura científica i delimitació de l'estratègia de cerca.	26
3.2.2. Activitat 2: treball de recerca observacional.....	29
3.2.3. Activitat 3: disseny d'un qüestionari.....	34
3.2.4. Activitat 4: les entrevistes com a eines per crear coneixement	38
3.3. Activitats desenvolupades a tercer curs.....	41
3.3.1. Activitat 1: anàlisi d'informes científics	41
3.3.2. Activitat 2: anàlisi de dades quantitatives i qualitatives sobre la professió pedagog/a.....	43
3.4. Activitats desenvolupades a quart curs	45
3.4.1. Activitat 1: l'escala d'autoavaluació de les competències professionals psicomotrius	45
3.4.2. Activitat 2: Fonamentació teòrica d'un procés de mediació	47
3.4.3. Activitat 3: l'entrevista com a eina per a fer un diagnòstic educatiu fonamentat	48
4. Referències bibliogràfiques.....	51

1. Introducció

Aquest document és la continuació del projecte elaborat pel mateix equip docent en el marc del projecte d'innovació "El nexa docència – recerca en els graus d'educació de la UAB", finançat per la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB (Convocatòria 2021). En el projecte precedent es va construir una guia per proporcionar algunes claus al professorat per utilitzar conceptes, mètodes i tècniques de la recerca i integrar-les en les diferents matèries (Jariot et al., 2022). Aquest treball ens va fer pensar en la necessitat de seqüenciar les competències en recerca que l'alumnat dels diferents graus haurien d'anar adquirint durant la seva formació i proposar exemples d'activitats a desenvolupar a l'aula a través de la metodologia de l'Aprenentatge Basat en la Investigació (ABI).

Partint de la premissa que la recerca és una funció fonamental de la Universitat, és important que estigui integrada en el procés d'ensenyament-aprenentatge per ajudar els estudiants dels diferents graus a millorar la seva competència investigadora. Autors com Martínez Mora et al. (2018) i Batista et al. (2017) consideren que la universitat ha de desenvolupar les habilitats per investigar en l'alumnat i incorporar la recerca com una estratègia d'ensenyament-aprenentatge.

L'Aprenentatge Basat en la Investigació (ABI) consisteix en aplicar estratègies d'ensenyament-aprenentatge amb la finalitat de connectar la recerca amb la formació, a partir de la incorporació parcial o total de l'alumnat en una recerca científica, sota la supervisió del professorat (Ruiz i Estrada, 2021). L'ABI, segons Peñaherra et al. (2014), es basa en la idea que l'alumnat s'apropii i construeixi coneixements fonamentats en l'experiència pràctica, el treball autònom i l'aprenentatge col·laboratiu i per descobriment; ajudant-lo a adquirir aprenentatges i desenvolupar coneixements i actituds d'innovació.

L'ABI permet desenvolupar en l'alumnat competències per a la recerca, des de la fonamentació teòrica d'un tema, la resolució de problemes o l'aprenentatge autònom i en equip (Rivadeneira i Silva, 2017), durant tots els cursos acadèmics (Peñaherrera et al., 2014). Al mateix temps, s'afavoreix que l'alumnat s'involucri en problemàtiques actuals relacionades amb l'àmbit de coneixement, promovent els processos de reflexió, indagació i generació de coneixement (Servicio de Innovación Educativa de la UPM, 2020).

El desenvolupament de competències de recerca en l'alumnat de grau promou, entre d'altres:

- L'aprenentatge experiencial i la cerca de solucions a problemes reals (Aditomo et al., 2013; Espinel-Guadalupe, 2016; Servicio de Innovación Educativa de la UPM, 2020).
- L'emergència de valors ètics professionals (Martínez Mora et al., 2018; Ruiz i Estrada, 2021).
- El desenvolupament professional de l'alumnat universitari, perquè haurà de cercar solucions a partir de la ciència, contribuint al desenvolupament del pensament científic que constitueix la base d'actuació professional (Martínez Mora et al., 2018).
- El desenvolupament de les capacitats necessàries per l'aprenentatge permanent, que es requereix en l'actualització del coneixement, les habilitats i les competències dels professionals (Martínez Mora et al., 2018).

- El pensament crític i la reflexió sobre l'aprenentatge (Bruder i Prescott, 2013; Peñaherrera et al., 2014; Frezel, 2018; Servicio de Innovación Educativa de la UPM, 2020; Ruiz i Estrada, 2021), totes elles afavoreixen l'objectivitat.
- La capacitat innovadora de l'alumnat a partir de la cerca i construcció de coneixement (Sproken-Smith i Walker, 2010; Levy i Petrusis, 2012; Ruiz i Estrada, 2021).
- La proactivitat en l'aprenentatge, es desenvolupa la capacitat d'investigar i aprendre de forma autodirigida (Ruiz i Estrada, 2021).
- El procés de col·laboració entre iguals, treball en equip, cooperació i col·laboració (Bruder i Prescott, 2013; Bevins i Price, 2016; Servicio de Innovación Educativa de la UPM, 2020).
- La comprensió dels temes de recerca (Vilà et al., 2014).
- El desenvolupament d'habilitats cognitives que faciliten el desenvolupament de l'alumnat al llarg de la seva carrera professional (Vilà et al., 2014; Espinel-Guadalupe et al., 2016).
- Una bona gestió de la informació (Servicio de Innovación Educativa de la UPM, 2020).

En aquest document es presenta un model seqüenciat d'aprenentatge basat en la investigació des de primer curs fins a quart, per tal que, tal com assenyalen Peñaherrera et al. (2014), Vilà et al. (2014) i Espinel et al. (2016), l'alumnat vagi desenvolupant competències de recerca de manera vivencial durant la seva formació. S'ha dissenyat una proposta en la qual les competències en recerca es desenvolupen de manera transversal en els diferents cursos i assignatures de manera que l'alumnat anirà adquirint-les de forma gradual i contextualitzades en diferents disciplines. En aquest sentit, estem d'acord amb Tejada Tovar et al. (2008) quan afirmen que les competències en recerca no s'adquireixen cursant una sola assignatura, sinó al llarg del temps i investigant. La recerca entesa com un procés d'indagació que genera nous coneixements sobre un determinat tema de caràcter socioeducatiu, es possible en totes i cadascuna de les assignatures d'un grau i permet avançar en el coneixement científic, així com en la generació de nous problemes de recerca en el que estarà implicat l'alumnat.

En la segona part del document s'adjunta un catàleg d'activitats que s'han dissenyat i aplicat durant el curs acadèmic 22-23 en diferents matèries dels graus d'Educació de la UAB. Es tracta d'activitats d'integració de la recerca a la docència, dissenyades per l'equip docent del projecte, que poden ser adaptades i aplicades a altres assignatures i/o transferides a altres contextos.

2. Model Seqüenciat d'Aprenentatge Basat en la Investigació

Reprement la idea de Tejada Tovar et al. (2008) que per poder assolir les competències en recerca és inviable pensar que es poden adquirir en una assignatura, i tenint en compte que el desenvolupament de la capacitat investigadora és considerat com imprescindible pels futurs professionals universitaris (Peñaherrera et al., 2014; Ruiz i Estrada, 2021), ja que hauran de ser capaços de crear coneixements, tecnologies, formes d'analitzar la informació, entre altres, en els respectius contextos professionals.

En el context d'aquest projecte, s'ha dissenyat una metodologia d'ABI seqüenciada en els quatre cursos de grau, en la que s'utilitzen una varietat d'estratègies d'ensenyament-aprenentatge per tal de connectar la recerca amb la formació. Aquesta seqüenciació visualitza l'aplicabilitat de l'ABI en qualsevol curs, assignatura i moment, adquirint diversos nivells d'aprofundiment en funció dels coneixements previs de l'alumnat, assolits en les matèries cursades i de l'expertesa del professorat. Aquesta seqüenciació ha de permetre que l'alumnat adquireixi experiències d'aprenentatge com a investigador, i desenvolupi i consolidi competències de recerca.

L'aprenentatge de la competència investigadora s'ha seqüenciat en els 4 cursos dels graus que s'imparteixen a la Facultat de Ciències de l'Educació, tenint en compte sis elements a desenvolupar: fonamentació teòrica, metodologia, anàlisi de dades, conclusions i impacte, comunicació i aspectes transversals. Per a cada element s'han identificat les dimensions que es corresponen amb les accions a desenvolupar i per a cada dimensió s'han concretat les competències necessàries per assolir-les. S'han descrit les activitats que hauria de saber realitzar l'alumnat per assolir la competència, graduant-les per curs.

El model d'aprenentatge que s'ha desenvolupat incorpora la recerca en les assignatures de manera infusorada, és a dir, l'alumnat aprèn a investigar mentre aprèn els continguts de la matèria i no només en les assignatures metodològiques o en el treball de fi de grau. Es proposen activitats vinculades a recerques de grups d'investigació o dissenyades per l'alumnat.

Aquest model s'ha dissenyat per poder ser aplicable a qualsevol disciplina i tipus d'assignatura (teòrica, professionalitzadora i metodològica) a partir d'activitats i experiències de recerca autèntiques i contextualitzades. Aquesta seqüenciació ajuda a adquirir l'objectiu que Ruiz i Estrada (2021) consideren que té l'ABI que és el d'enfortir a l'alumnat amb competències per la cerca d'informació i el pensament crític que li permeti culminar amb èxit el seu projecte de recerca.

La seqüenciació que es presenta a continuació per al desenvolupament de la competència investigadora en els estudis de grau, se centra en l'alumnat com a responsable del seu propi aprenentatge.

2.1. Fonamentació teòrica

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
DISSENY DE L'ESTRATÈGIA DE CERCA BIBLIOGRÀFICA	Realitzar cerques bibliogràfiques utilitzant bases de dades científiques.	Fer cerques narratives de la literatura a través del Google Acadèmic i del CERCADOR UAB.	Dissenyar una estratègia de cerca sistematitzada de la literatura a través de Bases de dades especialitzades en educació com ERIC i altres interdisciplinaris com SCOPUS, WEB OF SCIENCE. Desenvolupar una aproximació a una cerca amb modalitat <i>Scoping Review</i> sobre un tema, per identificar les principals aportacions.	Practicar cerques sistematitzades a bases de dades especialitzades a partir del mètode Prisma i altres. Activar cerques complementàries. Desenvolupar una aproximació a una cerca amb modalitat <i>Scoping Review</i> sistematitzada sobre un tema per identificar buits i aportacions sobre la temàtica.	Practicar cerques sistematitzades a bases de dades especialitzades a partir del mètode Prisma i altres. Activar cerques complementàries. Desenvolupar una cerca amb modalitat <i>Scoping Review</i> sobre un tema per identificar buits i aportacions sobre la temàtica.
REDACCIÓ I CITES I REFERÈNCIES	Redactar, citar i referenciar correctament utilitzant l'estil de citació APA i equivalents.	Aprendre i aplicar la normativa APA bàsica (en la seva última versió) a l'hora de citar en el text (cites directes i indirectes) i de referenciar (ex. article, llibre, capítol de llibre i informe de recerca).	Revisar i aplicar la normativa APA (en la seva última versió) en cites, referències, estil de redactat, llenguatge (inclusiu, no sexista...) i de format (taules, figures...).	Revisar i aplicar la normativa APA (en la seva última versió) en cites, referències, estil de redactat, llenguatge (inclusiu, no sexista...) i de format (taules, figures...).	Revisar i aplicar la normativa APA (en la seva última versió) en cites, referències, estil de redactat, llenguatge (inclusiu, no sexista...) i de format (taules, figures...).

Aprentatge Basat en la Investigació (ABI). Un model d'aprenentatge seqüencial en les assignatures de grau de la Facultat de Ciències de l'Educació

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
LECTURA SISTEMÀTICA I CRÍTICA D'ARTICLES/INFORMES DE RECERCA PER FONAMENTAR I/O RESOLDRE PROBLEMES	Lectura sistemàtica i crítica de recerques en diferents formats (articles científics, tesis, informes de recerca, bases de dades oficials, indicadors nacionals i internacionals, ...), com activitat de base per construir coneixement (elaboració de ressenyes, resolució de problemes socioeducatius, discussió i reflexió teòrica raonada, identificació de noves necessitats, anàlisi de situacions o casos en les sessions d'aula, fonamentació dels treballs acadèmics...).	Lectura i discussió d'articles científics, teòrics, revisions, articles descriptius bàsics, etc. per fonamentar els treballs acadèmics. Aproximar-se a la resolució d'un problema socioeducatiu a partir de la literatura científica (exemples, demostracions), fent més ús de la literatura grisa, Open Access, o DDD de la UAB. Revisar i utilitzar aportacions d'articles de recerca, articles de divulgació, tesis, i altres documents de recerca per fonamentar la reflexió teòrica.	Lectura sistemàtica i discussió d'articles científics, informes i altres documents de recerca amb enfocaments metodològics (quantitatiu, qualitatiu, i mixt) per fonamentar la reflexió teòrica i els treballs acadèmics. Fonamentar i resoldre un problema socioeducatiu bàsic a partir de la lectura sistemàtica i crítica d'informació científica.	Lectura sistemàtica i discussió d'articles científics, informes i altres documents de recerques amb apropaments multi-mètode per fonamentar la reflexió teòrica i els treballs acadèmics. Fonamentar i resoldre un problema socioeducatiu de certa complexitat a partir de la lectura sistemàtica i crítica d'informació científica.	Lectura sistemàtica i crítica d'articles científics, informes i altres documents de recerques amb apropaments multi-mètode per fonamentar la reflexió teòrica i els treballs acadèmics. Fonamentar i resoldre un problema socioeducatiu complex partir de la lectura sistemàtica i crítica d'informació científica.
FONAMENTACIÓ TEÒRICA	Redactar una fonamentació teòrica.	Estructurar el redactat descrivint les aportacions de la literatura de forma organitzada per definir conceptualment i teòricament els treballs acadèmics.	Estructurar el redactat descrivint, de manera crítica i organitzada, les aportacions de la literatura, triangulant perspectives teòriques i conceptuals entre autors/es per tal de fonamentar els treballs acadèmics i la investigació.	Fer un redactat crític de la literatura que permeti sustentar conceptualment i teòricament els treballs acadèmics, els projectes d'intervenció i la investigació tot justificant les perspectives teòriques adoptades.	Fer un redactat crític de la literatura que permeti sustentar conceptualment i teòricament els treballs acadèmics, els projectes d'intervenció i la investigació tot justificant les perspectives teòriques adoptades.

2.2. Metodologia

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
FONAMENTAR LA METODOLOGIA DE RECERCA	Aprendre diversos enfocaments de recerca i la seva implicació en el context socioeducatiu.	Conèixer nocions bàsiques de les diferents aproximacions metodològiques a partir de l'anàlisi de situacions socioeducatives.	Aprofundir en diversos enfocaments de recerca (epistemologies, metodologies i mètodes) utilitzats en contextos educatius.	Aprofundir en diversos enfocaments de recerca (epistemologies, metodologies i mètodes) utilitzats en contextos educatius.	Fonamentar i aplicar epistemologies, metodologies i mètodes de recerca educativa a situacions particulars (ex. TFG).

Aprentatge Basat en la Investigació (ABI). Un model d'aprenentatge seqüencial en les assignatures de grau de la Facultat de Ciències de l'Educació

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
	Analitzar situacions, casos, projectes, etc. en les que hi ha una situació educativa per tal de plantejar una recerca per intervenir-hi.	Anàlisi del disseny d'una recerca, individualment o en grup, des de diferents enfocaments metodològics. Analitzar casos i situacions socioeducatives des de diferents enfocaments i perspectives.	Dissenyar una recerca en grup per donar resposta a una situació socioeducativa concreta. Analitzar casos i situacions socioeducatives autèntiques des de diferents enfocaments i perspectives metodològiques bàsiques.	Planificar i implementar una recerca, individualment, per donar resposta a una situació socioeducativa particular. Analitzar casos i situacions socioeducatives autèntiques des de diferents enfocaments i perspectives metodològiques complexes.	Planificar i implementar una recerca, individualment o en grup, per donar resposta a una situació socioeducativa particular. Analitzar casos i situacions socioeducatives autèntiques des de diferents enfocaments i perspectives metodològiques complexes.
ENQUADRANT LA RECERCA: OPTAR PER UNA METODOLOGIA, DECIDIR-NE EL DISSENY	Identificar i descriure situacions socioeducatives diverses i formular preguntes, hipòtesis i objectius per tal de respondre i donar possibles solucions a partir de la recerca.	Revisar la formulació de diferents preguntes de recerca, hipòtesis i objectius de situacions socioeducatives diverses.	Analitzar situacions socioeducatives diverses i formular hipòtesis i objectius relacionats amb les preguntes de recerca.	Analitzar situacions socioeducatives diverses i formular hipòtesis i objectius relacionats amb les preguntes de recerca.	Formular coherentment les preguntes, les hipòtesis i els objectius de recerca relacionant-los amb el problema d'investigació.
	Determinar la mostra d'una població, així com els mètodes de mostreig i els criteris de selecció tant en estudis teòrics com aplicats/empírics.	Identificar criteris de selecció i/o determinar una mostra teòrica finita d'articles per dur a terme un estudi teòric.	Fonamentar criteris de selecció i procediments de mostreig adequats per determinar la mostra d'una població per estudis teòrics i empírics en grup.	Fonamentar criteris de selecció i procediments de mostreig adequats per determinar la mostra d'una població per estudis teòrics i empírics.	Fonamentar els criteris de selecció i els procediments de mostreig per determinar la mostra d'una població per dur a terme un estudi teòric i/o empíric individualment (ex. TFG).
DISSENY DE TÈCNiques DE PRODUCCIÓ DE DADES	Identificar i utilitzar tècniques, estratègies, instruments i recursos de recollida/producció d'informació vinculades als objectius de recerca.	Identificar avantatges i inconvenients de diverses tècniques, estratègies, instruments i recursos de recollida/producció d'informació.	Dissenyar, validar (validació de contingut) i utilitzar diferents tècniques, estratègies, instruments i recursos de recollida/producció d'acord amb els objectius.	Dissenyar, validar (validació de contingut) i utilitzar diferents tècniques, estratègies, instruments i recursos de recollida/producció.	Dissenyar, validar, garantir la fiabilitat i utilitzar diferents tècniques, estratègies, instruments i recursos de recollida/producció d'acord amb els objectius.
PLANIFICACIÓ, NEGOCIACIÓ I GESTIÓ DEL TREBALL DE CAMP	Posar en joc competències i habilitats de planificació, negociació (gestió del contacte) i accés al camp/escenari tant en estudis teòrics com aplicats.	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per garantir i negociar l'accés a la informació en estudis teòrics o aplicats a partir de l'anàlisi	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per aconseguir entrar al camp, identificar informants clau i negociar el rol de la persona investigadora a	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per entrar al camp, identificar informants clau i negociar el rol de la persona investigadora a l'hora de dur a	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per entrar al camp, identificar informants clau i negociar el rol de la persona investigadora a l'hora de dur a

Aprenentatge Basat en la Investigació (ABI). Un model d'aprenentatge seqüencial en les assignatures de grau de la Facultat de Ciències de l'Educació

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
		secundària de dades.	l'hora de dur a terme un estudi en grup.	terme un estudi en grup.	terme un estudi en grup i/o individualment.
	Posar en joc competències i habilitats de permanència al camp/escenari al llarg d'un estudi teòric i/o aplicat per respondre favorablement als objectius.	Observar i analitzar el rol dels agents educatius en un entorn determinat per un estudi de recerca teòric i/o aplicat.	Constituir-se com a grup de recerca en una assignatura i negociar els rols que assumeix cada membre al llarg d'un estudi per respondre favorablement als objectius.	Constituir-se com a grup de recerca en una assignatura i negociar els rols que assumeix cada membre al llarg d'un estudi per respondre favorablement als objectius.	Liderar un estudi de recerca en solitari i posar en joc competències de permanència al llarg de la recerca dissenyada i aplicada per respondre favorablement als objectius.
	Posar en joc competències i habilitats de retirada del camp/escenari en finalitzar un estudi teòric i/o aplicat tot garantint la difusió (i si s'escau transferència) dels resultats.	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per retirar-se de l'escenari un cop s'ha finalitzat un estudi teòric o aplicat a partir de l'anàlisi secundària de dades: preparació d'informes, organització de presentacions públiques de les conclusions, fer-ne difusió per xarxes socials.	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per un cop s'ha finalitzat un estudi teòric o aplicat en grup: desenvolupar un pla d'acció basat en les conclusions, organitzar tallers amb altres professionals per discutir-ne les implicacions, preparar i presentar un article, comunicació, pòster o publicació professional amb les conclusions.	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per un cop s'ha finalitzat un estudi teòric o aplicat en grup: desenvolupar un pla d'acció basat en les conclusions, organitzar tallers amb altres professionals per discutir-ne les implicacions, preparar i presentar un article, comunicació o publicació professional amb les conclusions.	Posar en pràctica estratègies i/o habilitats per un cop s'ha finalitzat un estudi teòric o aplicat en grup i/o individualment: desenvolupar un pla d'acció basat en les conclusions, organitzar tallers amb altres professionals per discutir-ne les implicacions, preparar i presentar un article, comunicació o publicació professional amb les conclusions.

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
DISSENY DE L'ESTRÀTEGIA DE L'ANÀLISI DE DADES	Planificar l'estratègia d'anàlisi de la d'informació/dades vinculades als objectius de recerca.	Planificar l'estratègia d'anàlisi d'una sèrie de dades que ja han estat recollides prèviament mitjançant estudis teòrics o aplicats.	Planificar l'estratègia d'anàlisi per a un estudi mixt que combina dades qualitatives i quantitatives, incloent-hi la integració de les diferents fonts de dades i la identificació de les relacions entre elles en grup. Planificar l'estratègia d'anàlisi de les dades recollides en una investigació qualitativa, incloent-hi la identificació de les categories i temes principals que s'han emergit en grup. Planificar l'estratègia d'anàlisi d'una sèrie de dades estadístiques recollides en grup.	Planificar l'estratègia d'anàlisi per a un estudi mixt que combina dades qualitatives i quantitatives, incloent-hi la integració de les diferents fonts de dades i la identificació de les relacions entre elles en grup. Planificar l'estratègia d'anàlisi de les dades recollides en una investigació qualitativa, incloent-hi la identificació de les categories i temes principals que s'han emergit en grup. Planificar l'estratègia d'anàlisi d'una sèrie de dades estadístiques recollides en grup.	Planificar l'estratègia d'anàlisi per a un estudi mixt que combina dades qualitatives i quantitatives, incloent-hi la integració de les diferents fonts de dades i la identificació de les relacions entre elles en grup i/o individualment. Planificar l'estratègia d'anàlisi de les dades recollides en una investigació qualitativa, incloent-hi la identificació de les categories i temes principals que s'han emergit en grup i/o individualment. Planificar l'estratègia d'anàlisi d'una sèrie de dades estadístiques recollides en grup i/o individualment.

2.3. Anàlisi de dades

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
ANÀLISI DE LES DADES I PRESENTACIÓ DELS RESULTATS DE LA RECERCA	Analitzar les dades de la recerca teòrica i empírica en l'àmbit socioeducatiu.	Conèixer recerques (teòriques o empíriques) en l'àmbit socioeducatiu que utilitzin diferents procediments d'anàlisi de dades.	Conèixer diferents procediments d'anàlisi de dades a partir de les recerques de l'àmbit socioeducatiu. Posar en pràctica els principals procediments d'anàlisi de dades utilitzats en l'àmbit socioeducatiu. Analitzar les dades recollides en la recerca	Comprendre diferents procediments d'anàlisi de dades a partir de les recerques de l'àmbit socioeducatiu. Posar en pràctica els principals procediments d'anàlisi de dades utilitzats en l'àmbit socioeducatiu. Analitzar les dades recollides en una recerca	Comprendre la idoneïtat dels diferents procediments d'anàlisi de dades a partir de les recerques de l'àmbit socioeducatiu. Posar en pràctica els procediments d'anàlisi de dades adequats als objectius de la recerca. Analitzar les dades recollides en la recerca

Aprenentatge Basat en la Investigació (ABI). Un model d'aprenentatge seqüencial en les assignatures de grau de la Facultat de Ciències de l'Educació

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
			(teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu segons els objectius de la recerca.	(teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu segons els objectius de la recerca.	(teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu segons els objectius de la recerca.
	Presentar els resultats a partir de l'anàlisi de dades.	<p>Conèixer els diferents programaris d'anàlisi i presentació de dades utilitzar en recerques socioeducatives.</p> <p>Consultar diferents presentacions de resultats de la recerca.</p>	<p>Utilitzar diferents programaris d'anàlisi i presentació de dades.</p> <p>Seleccionar i organitzar l'estructura de presentació de les dades a partir de criteris objectius prèviament definits.</p> <p>Posar en pràctica la disposició de les diferents dades recollides per facilitar la seva interpretació.</p>	<p>Utilitzar diferents programaris d'anàlisi i presentació de dades.</p> <p>Seleccionar i organitzar l'estructura de presentació de les dades a partir de criteris objectius prèviament definits.</p> <p>Posar en pràctica la disposició de les diferents dades recollides per facilitar la seva interpretació.</p>	<p>Utilitzar el programari d'anàlisi i presentació de dades adequat a la recerca.</p> <p>Seleccionar i organitzar l'estructura de presentació de les dades segons els objectius de la recerca.</p> <p>Disposar les diferents dades recollides segons els objectius de la recerca.</p>
INTERPRETACIÓ I REFLEXIÓ DELS RESULTATS DE LA RECERCA	Interpretar i reflexionar sobre els resultats de la recerca.	Revisar la interpretació dels resultats dels estudis a partir d'exemples de recerques de l'àmbit socioeducatiu rellevants per a l'assignatura.	<p>Interpretar les dades recollides en una recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu.</p> <p>Revisar la interpretació dels resultats dels estudis a partir d'exemples de recerques de l'àmbit socioeducatiu rellevants per a l'assignatura.</p>	<p>Interpretar les dades recollides en una recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu</p> <p>Revisar la interpretació dels resultats dels estudis a partir d'exemples de recerques de l'àmbit socioeducatiu rellevants per a l'assignatura.</p>	Interpretar i reflexionar críticament sobre les dades recollides en la recerca desenvolupada (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) en l'àmbit socioeducatiu.

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4rt curs
	Discutir, contrastar i reflexionar sobre els resultats de la recerca.	Familiaritzar-se i reflexionar sobre el contrast i triangulació de resultats en diferents recerques rellevants de l'àmbit socioeducatiu.	Posar en pràctica el contrast de resultats obtinguts en recerques rellevants de l'àmbit socioeducatiu. Desenvolupar la discussió sobre els resultats obtinguts en una recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu.	Posar en pràctica el contrast de resultats obtinguts en recerques rellevants de l'àmbit socioeducatiu. Desenvolupar la discussió sobre els resultats obtinguts en una recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu.	Posar en pràctica el contrast de resultats obtinguts en recerques rellevants de l'àmbit socioeducatiu. Desenvolupar la discussió sobre els resultats obtinguts en una recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu.

2.4. Conclusions i impacte

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs
CONCLUSIONS I IMPACTE DE LA RECERCA	Prioritzar i sintetitzar críticament com els resultats més rellevants de la recerca permeten assolir els objectius de la recerca.	Diferenciar entre els resultats i les conclusions de la recerca. Revisar com les diferents recerques de l'àmbit socioeducatiu donen resposta als objectius que es plantegen.	Seleccionar i sintetitzar els resultats més rellevants que donin resposta als objectius de la recerca.	Seleccionar i sintetitzar els resultats més rellevants que donin resposta als objectius de la recerca.	Seleccionar i prioritzar els resultats més rellevants que donin resposta als objectius de la recerca. Sintetitzar críticament els resultats més rellevants i com permeten assolir els objectius de la recerca.
	Descriure i reflexionar críticament sobre les principals implicacions teòrico-pràctiques de la recerca socioeducativa.	Revisar les implicacions teòrico-pràctiques a partir de diferents exemples de recerca.	Identificar les principals implicacions teòrico-pràctiques dels resultats de la recerca. Descriure críticament les principals implicacions teòrico-pràctiques dels resultats de la recerca.	Identificar les principals implicacions teòrico-pràctiques dels resultats de la recerca i d'altres treballs acadèmics. Descriure críticament les principals implicacions teòrico-pràctiques dels resultats de la recerca i d'altres treballs acadèmics.	Identificar les principals implicacions teòrico-pràctiques dels resultats de la recerca. Descriure críticament les principals implicacions teòrico-pràctiques dels resultats de la recerca.

Aprenentatge Basat en la Investigació (ABI). Un model d'aprenentatge seqüencial en les assignatures de grau de la Facultat de Ciències de l'Educació

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs
	Reconèixer i reflexionar críticament sobre limitacions en el procés de recerca i les possibles solucions.	Conèixer les possibles limitacions que es poden trobar en el desenvolupament de la recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu.	Identificar i reflexionar sobre les limitacions que s'han trobat en el desenvolupament de la recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu.	Identificar i reflexionar sobre les limitacions que s'han trobat en el desenvolupament de la recerca (teòrica o empírica; dades primàries o secundàries) de l'àmbit socioeducatiu.	<p>Identificar les limitacions que s'han trobat en el desenvolupament de la recerca.</p> <p>Preveure i reflexionar críticament sobre les implicacions de les possibles limitacions que es poden trobar en el desenvolupament de la recerca.</p> <p>Preveure i aplicar les diferents solucions viables, d'acord amb la rigorositat científica, per compensar les limitacions de la recerca.</p>
	Desenvolupar i reflexionar críticament sobre les línies de continuïtat de la recerca.	<p>Conèixer sobre les possibles línies de continuïtat de la recerca.</p> <p>Conèixer com les diferents línies de continuïtat de la recerca ajuden a compensar les seves principals limitacions.</p>	<p>Identificar i reflexionar sobre les diferents línies de continuïtat de la recerca.</p> <p>Vincular les diferents línies de continuïtat de la recerca amb les seves principals limitacions.</p>	<p>Identificar i reflexionar sobre les diferents línies de continuïtat de la recerca.</p> <p>Vincular les diferents línies de continuïtat de la recerca amb les seves principals limitacions.</p>	<p>Identificar i reflexionar críticament sobre les diferents línies de continuïtat de la recerca en la futura pràctica professional.</p> <p>Desenvolupar i analitzar la viabilitat de les diferents línies de continuïtat de la recerca i en la futura pràctica professional per a compensar les seves principals limitacions.</p> <p>Anticipar possibles obstacles o resistències del context professional en posar en pràctica la recerca socioeducativa.</p>

2.5. Comunicació

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs
CONCEPCIÓ COMUNICACIÓ	Entendre la comunicació com una eina, recurs i estratègia per difondre i divulgar la recerca.	Prendre consciència sobre la importància de la difusió de la recerca i la seva relació amb la pràctica professional.	Prendre consciència sobre la importància de la difusió de la recerca i la seva relació amb la pràctica professional.	Prendre consciència sobre la importància de la difusió de la recerca i la seva relació amb la pràctica professional.	Prendre consciència sobre la importància de la difusió de la recerca i la seva relació amb la pràctica professional.
	Relacionar els avenços de les recerques científiques com a eina de comunicació en el marc dels continguts de l'assignatura.	Identificar els diferents tipus de comunicació (escrita, audiovisual i oral) per difondre els resultats de la recerca a partir d'exemples de recerques vinculades a les temàtiques de l'assignatura.	Analitzar com comuniquen (escrita, audiovisual i oral) els investigadors/res els resultats de recerques vinculades a les temàtiques de l'assignatura.	Analitzar com comuniquen (escrita, audiovisual i oral) els investigadors/res els resultats de recerques vinculades a les temàtiques de l'assignatura.	Preveure i integrar l'estratègia de comunicació dels treballs acadèmics.
ESTRATÈGIES DE COMUNICACIÓ, DIFUSIÓ I DIVULGACIÓ CIENTÍFICA	Identificar i elaborar les diferents formes de comunicació (comunicació oral, informe de recerca, fanzine, pòster, etc.) per afavorir la divulgació científica i la seva repercussió socioeducativa.	Activar estratègies comunicatives per realitzar presentacions dels treballs acadèmics en el context de l'aula, d'acord amb els criteris i convencions d'estil preestablertes.	Posar en pràctica altres formes de comunicació de la recerca: xarxes socials, pòster, podcast, diari de camp, infografies, blogs, fòrums, etc. Entrenar estratègies comunicatives per realitzar presentacions dels treballs acadèmics en el context de l'aula, d'acord amb els criteris i convencions d'estil preestablertes.	Posar en pràctica altres formes de comunicació de la recerca: pòster, podcast, diari de camp, infografies, blogs, fòrums, xarxes socials, etc. Consolidar estratègies comunicatives per realitzar presentacions dels treballs acadèmics en el context de l'aula, d'acord amb els criteris i convencions d'estil preestablertes.	Posar en pràctica altres formes de comunicació de la recerca: pòster, podcast, diari de camp, infografies, blogs, fòrums, xarxes socials, etc. Demostrar habilitats comunicatives per realitzar presentacions dels treballs acadèmics en el context de l'aula, d'acord amb els criteris i convencions d'estil preestablertes.
	Promoure l'intercanvi d'experiències entre investigadors/res.	Identificar bones pràctiques de difusió de la recerca i les seves característiques.	Comunicar la recerca que han desenvolupat o que han trobat (a altres estudiants, a investigadors/res, etc.).	Contactar i participar amb altres investigadors/es per tal que presentin la seva recerca i compartir experiències.	Fer divulgació de les troballes de la recerca del TFG amb altres investigadors/res.
SOCIALIZACIÓ DELS RESULTATS DE RECERCA DINS I FORA DE L'AULA	Compartir experiències i reflexions crítiques sobre la recerca socioeducativa per tal de	Debate com la recerca socioeducativa es pot utilitzar per millorar la realitat.	Compartir experiències i reflexions sobre com la recerca socioeducativa es pot utilitzar per millorar la realitat.	Compartir experiències i reflexions sobre com la recerca socioeducativa es pot utilitzar per millorar la realitat.	Compartir i reflexionar críticament sobre com la recerca socioeducativa es pot utilitzar per transformar la realitat.

Dimensió	Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs
	transformar la realitat.				
	Promoure la participació en jornades o fòrums de recerca com a activitat de l'assignatura.	Conèixer les diferents jornades o fòrums de recerca vinculades amb els continguts de l'assignatura.	Simular la posada en escena de la participació en jornades, congressos, i fòrums de recerca.	Participar (assistència/ponència/organització) en jornades o fòrums de recerca com a activitat de l'assignatura.	Compartir els resultats amb la comunitat científica (en jornades o fòrums de recerca) per tal de presentar els resultats de la recerca i possibilitar la continuïtat de la temàtica treballada.
TRANSFERÈNCIA	Implementar estratègies múltiples de retorn més efectives i accessibles de les dades segons el perfil de les persones participants o audiències implicades.	Conèixer les estratègies de retorn de les dades segons el perfil de les persones participants o audiències implicades.	Seleccionar i aplicar les estratègies de retorn de les dades al perfil de les audiències implicades o participants.	Seleccionar i aplicar les estratègies de retorn de les dades al perfil de les audiències implicades o participants.	Seleccionar i aplicar les estratègies de retorn més efectives i accessibles de les dades al perfil de les audiències implicades o participants.
	Informar sobre els resultats de la recerca a les persones implicades.	Conèixer el procediment a seguir per tal de poder informar sobre els resultats de recerca a les persones implicades.	Fer una devolució dels resultats d'estudi a les persones i institucions que han contribuït en l'execució de la recerca.	Fer una devolució dels resultats d'estudi a les persones i institucions que han contribuït en l'execució de la recerca.	Fer una devolució dels resultats d'estudi a les persones i institucions que han contribuït en l'execució de la recerca. Contrastar els resultats d'estudi amb altres investigadors per tal d'incorporar millores i/o generar noves recerques.

2.6. Aspectes transversals

Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs
Concebre la recerca com una eina valuosa i útil que pot satisfer la resolució de problemes reals i situacions de la pràctica professional.	Entendre la recerca com un recurs o eina útil per fonamentar les intervencions educatives, resoldre problemes i millorar la pràctica professional.	Reflexionar com la recerca com un recurs o eina útil per fonamentar les intervencions educatives, resoldre problemes i millorar la pràctica professional.	Concebre la recerca com un recurs o eina útil per fonamentar les intervencions educatives, resoldre problemes i millorar la pràctica professional.	Utilitzar i defensar la recerca com a eina útil per la millora de la seva pròpia praxis i per la innovació socioeducativa.
Incorporar el sistematisme de la recerca en el desenvolupament dels treballs acadèmics	Conèixer la sistematització de la recerca i els beneficis d'incorporar-ho a la	Conèixer i aplicar les fases de la investigació científica en l'elaboració de treballs acadèmics.	Conèixer i aplicar les fases de la investigació científica en l'elaboració de treballs acadèmics.	Aplicar i defensar les fases de la investigació científica en l'elaboració de treballs acadèmics.

Aprenentatge Basat en la Investigació (ABI). Un model d'aprenentatge seqüencial en les assignatures de grau de la Facultat de Ciències de l'Educació

Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs
	realització dels treballs acadèmics.			
Analitzar la repercussió que té la recerca pel desenvolupament i la millora de la pràctica professional.	Valorar de quina manera la recerca es connecta i enriqueix la pràctica professional a partir de diferents exemples de recerca.	Identificar les implicacions de la recerca per a la millora de la pràctica professional.	Identificar les implicacions de la recerca per a la millora de la pràctica professional.	Identificar i reflexionar críticament sobre les implicacions de la recerca per a la millora de la pràctica professional .
Incorporar la perspectiva inclusiva i de gènere en la recerca (llenguatge no discriminatori, escoltar totes les veus, etc.).	Conèixer com s'inclou la perspectiva inclusiva i de gènere (llenguatge, atenció a les veus, anàlisis per gènere etc.) a partir de diferents exemples de recerca.	Reflexionar críticament sobre la incorporació de la perspectiva inclusiva i de gènere en diferents recerques. Aplicar la perspectiva inclusiva i de gènere (llenguatge, atenció a les veus, anàlisi desagregada per gènere, etc.) en el desenvolupament de les diferents fases de la recerca.	Reflexionar críticament sobre la incorporació de la perspectiva inclusiva i de gènere en diferents recerques. Aplicar la perspectiva inclusiva i de gènere (llenguatge, atenció a les veus, anàlisi desagregada per gènere, etc.) en el desenvolupament de les diferents fases de la recerca.	Aplicar i reflexionar críticament sobre la incorporació de la perspectiva inclusiva i de gènere en la recerca.
Preservar els drets i el benestar dels participants (consentiments informats, etc.).	Conèixer els drets dels participants i els principals procediments associats (full d'informació, consentiment informat, etc.) per garantir el seu dret i benestar, a partir d'exemples de recerca.	Reflexionar sobre la importància dels drets dels participants i els principals procediments associats (full d'informació, consentiment informat, etc.) per garantir el seu dret i benestar en diferents recerques. Redactar i aplicar els principals procediments associats (full d'informació, consentiment informat, etc.) per a garantir el dret i benestar dels participants en la recerca.	Reflexionar sobre la importància dels drets dels participants i els principals procediments associats (full d'informació, consentiment informat, etc.) per garantir el seu dret i benestar en diferents recerques. Redactar i aplicar els principals procediments associats (full d'informació, consentiment informat, etc.) per a garantir el dret i benestar dels participants en la recerca.	Comprometre's i aplicar els principals procediments associats (full d'informació, consentiment informat, etc.) per garantir el dret i benestar dels participants en la recerca.
Comprometre's i aplicar els criteris bàsics de rigor científic (no ometre ni falsificar dades, ús de la intel·ligència artificial) i respectar els drets de la propietat intel·lectual (plagi, autoplagi, similitud de més del 30%) en la recerca.	Conèixer les conseqüències de no complir els criteris de rigor científic i de propietat intel·lectual en els processos de recerca.	Reflexionar sobre els dilemes ètics bàsics relacionats amb el rigor científic de la recerca i el dret a la propietat intel·lectual. Aplicar criteris bàsics de rigor científic i respectar els drets de la propietat	Reflexionar sobre els dilemes ètics bàsics relacionats amb el rigor científic de la recerca i el dret a la propietat intel·lectual. Aplicar criteris bàsics de rigor científic i respectar els drets de la propietat	Comprometre's i aplicar els criteris bàsics de rigor científic i respectar els drets de la propietat intel·lectual en la recerca.

Competència	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs
		intel·lectual en la recerca.	intel·lectual en la recerca.	
Aplicar els requisits i normes d'estil científic a les diferents tipologies de treballs acadèmics (articles de difusió, projectes de recerca, comunicacions a congressos, infografies, podcast, projectes d'innovació, programes d'intervenció, etc.).	<p>Conèixer els requisits i normes d'estil bàsiques.</p> <p>Familiaritzar-se amb les guies institucionals de suport disponibles i altres per facilitar el redactat acadèmic.</p> <p>Posar en pràctica els requisits i normes d'estil científic a les diferents tipologies de treballs acadèmics</p>	<p>Conèixer els requisits i normes d'estil científiques.</p> <p>Consultar les guies institucionals de suport disponibles i altres per facilitar el redactat acadèmic.</p> <p>Aplicar els requisits i normes d'estil científic a les diferents tipologies de treballs acadèmics</p>	<p>Conèixer els requisits i normes d'estil científiques.</p> <p>Consultar les guies institucionals de suport disponibles i altres per facilitar el redactat acadèmic.</p> <p>Aplicar els requisits i normes d'estil científic a les diferents tipologies de treballs acadèmics.</p>	<p>Socialitzar i utilitzar les guies institucionals de suport disponibles i altres per facilitar el redactat acadèmic.</p> <p>Aplicar els requisits i normes d'estil científic a les diferents tipologies de treballs acadèmics.</p>

3. Activitats d'aprenentatge de la competència investigadora

En aquest apartat presentem les activitats que s'han dissenyat i aplicat durant el curs en les diferents matèries. Es tracta d'activitats específiques que poden ser adaptades en diferents matèries. Totes elles es presenten en forma de fitxes amb els mateixos apartats:

- Dades identificatives, en les que consta l'assignatura, el curs, el semestre, la titulació i el professorat responsable.

Aquest model s'ha aplicat en nou assignatures (professionalitzadores, teòriques i metodològiques), en els quatre cursos de grau i en les titulacions d'Educació Social, Educació Infantil, Educació Primària i Pedagogia.

- Objectiu que persegueix l'activitat.

Totes elles cerquen despertar l'interès de l'alumnat per la recerca de problemes socioeducatius a partir dels continguts de cada assignatura. La connexió entre les diferents assignatures i els projectes i grups de recerca del professorat que les imparteix pot generar interès per la recerca i per continuar formant-se com a investigadors/es.

- Context d'aplicació: per exemple si es tracta d'una activitat en sí mateixa o forma part d'una altra activitat, el moment del curs en el qual es desenvolupa, etc.

Les onze activitats esdevenen una estratègia didàctica per proporcionar nous coneixements sobre les diferents matèries i formen part de l'avaluació de l'assignatura; d'aquesta manera, tal com afirma Green (2011), s'aconsegueix desenvolupar valors d'investigació en l'alumnat.

- Descripció breu: en què consisteix, les etapes en les que es desenvolupa l'activitat, el temps i altres recursos necessaris per realitzar-la.

Entre les estratègies que es desenvolupen en les activitats dissenyades destaquen:

- Presentar a l'alumnat projectes actuals de recerca, relacionats amb els continguts de la matèria.

- La incorporació de recerques sobre algun tema específic de l'assignatura.
  - Anàlisi de les metodologies, arguments, i resultats i aportacions de recerques presentades en articles científics.
  - Aprentatge de metodologies de recerca i la seva aplicació en la resolució de problemes socioeducatius.
  - Anàlisi de dades quantitatives i qualitatives de projectes i informes de recerca.
  - Resolució documentada de preguntes de recerca a partir de la literatura científica.
  - Transmissió dels valors de les persones investigadores: objectivitat, respecte a l'evidència, respecte al punt de vista d'altres persones, rigor analític...
  - Realització d'entrevistes, anàlisi de les dades obtingudes i comunicació dels resultats.
  - Anàlisi i debat sobre articles científics de recerca.
  - Formulació de preguntes de recerca.
  - Desenvolupament d'una proposta de recerca.
  - Recollida i anàlisi de dades.
  - Presentació oral del treball de recerca.
  - Realització per escrit d'una avaluació reflexiva sobre el seu procés d'aprenentatge.
- Continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals relacionats amb l'ABI i requisits de l'alumnat per assolir l'objectiu i executar l'activitat amb èxit.

Els continguts que es tracten en les onze activitats són:

- Utilització o disseny i aplicació d'eines de recollida de dades.
  - Metodologies de recerca.
  - Preguntes de recerca.
  - Revisió narrativa de la literatura.
  - Elaboració del marc teòric.
  - Formulació d'objectius d'indagació.
  - Lectura sistemàtica i crítica de recerques en diferents formats (articles científics, tesis, informes de recerca, bases de dades oficials, indicadors nacionals i internacionals...).
  - Citació i referenciació utilitzant l'estil de citació APA.
  - Presentació de resultats de recerca.
  - Reflexió sobre la importància d'emprar els resultats de recerca en la pràctica educativa.
  - Anàlisi d'informes científics.
  - Anàlisi de dades quantitatives i qualitatives.
- Resultats esperats: descripció detallada del producte final que ha d'elaborar l'alumnat.

Els resultats esperats relacionats amb la competència investigadora de les activitats dissenyades són:

- Diferenciar entre diverses metodologies de recerca.
- Aplicar metodologies de recerca per conèixer necessitats socioeducatives.

- Elaborar informes.
- Presentar projectes de recerca per escrit.
- Dissenyar i aplicar una estratègia de cerca de la literatura sistematitzada.
- Elaborar una memòria de recerca observacional.
- Elaborar un qüestionari.
- Operativitzar les preguntes d'un qüestionari.
- Dissenyar el guió d'una entrevista i planificar el protocol d'entrevista.
- Descriure de manera reflexiva post-entrevista.
- Reflexionar sobre un dels continguts de l'assignatura a través de diferents fonts d'informació amb dades quantitatives i qualitatives.
- Auto-reflexionar sobre les competències.
- Fonamentar teòricament un procés de mediació.
- Enregistrar dades qualitatives.
- Analitzar dades fonamentades en un marc teòric de referència.
- Reflexionar sobre el mateix aprenentatge.

- Avaluació: com i amb què.

Totes les activitats dissenyades menys una, que és considerada com a treball autònom, formen part de la nota final de l'assignatura. Majoritàriament, s'avaluen mitjançant rúbriques, també s'utilitzen *checklist* i fitxes d'autoavaluació o amb la posada en comú a l'aula.

- Recursos de suport per l'alumnat: s'indica si l'alumnat ha de conèixer i tenir accés a algun recurs per poder-la desenvolupar amb èxit.

El desenvolupament de les onze activitats no requereix gaires recursos: campus virtual en el qual es penjen els materials de suport (exemples d'eines de recollida de dades, protocols d'entrevistes, dossiers i documents amb les indicacions de com desenvolupar l'activitat), planificar lliuraments parcials i la lectura de documents. Destaca la necessitat de realitzar un acurat seguiment i orientar a l'alumnat durant la seva execució.

- Recomanacions pel professorat que volgués desenvolupar l'activitat a la seva assignatura.

Dels suggeriments proposats en les activitats dissenyades destaca tasca de motivació i el guiatge de l'alumnat en les estratègies de recerca i facilitar espais on aquest pugui demostrar davant d'altres persones el resultat del seu aprenentatge.

- Indicacions per adaptar l'activitat a altres cursos

Totes les activitats es poden adaptar per ser aplicades a altres cursos; el més important és que es tinguin en compte els coneixements previs que ha de tenir l'alumnat per poder executar-les amb èxit.

Finalment, pensem que el professorat que decideixi incorporar la recerca en la seva docència ha de tenir una formació bàsica en metodologia de recerca, tot i que, autors com Morales et al. (2004) consideren la necessitat que aquest sigui investigador. Així mateix haurà de tenir en compte els coneixements de l'alumnat sobre recerca (Martínez et al., 2018) i guiar-lo en el desenvolupament de les activitats (Rivadeneira i Silva, 2017; Ruiz i Estrada, 2021).

Es presenten a continuació les fitxes de les activitats per curs.

3.1. Activitats desenvolupades a primer curs

3.1.1. Activitat 1: la recerca

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: El procés d'ensenyament-aprenentatge. **Curs:** 1r. **Semestre:** 2n.
Titulació: Grau d'Educació Social. **Professorat responsable:** Daniel Ortega

NOM DE L'ACTIVITAT: La recerca

OBJECTIU

Posar exemples en relació amb els objectius, dimensions i preguntes que es fan en una recerca qualitativa

CONTEXT D'APLICACIÓ

El primer i bloc de l'assignatura "El procés d'ensenyament-aprenentatge" cerca fonamentar teòricament, configurar d'on provenen els paradigmes socioeducatius que coneixement avui dia per endinsar-nos en la formulació de plans, programes i projectes en qualsevol dels àmbits de l'educació social. Dins dels molts elements que ens ajuden a generar la necessitat de formular aquests plans, programes i projectes, està la investigació. La investigació és un eix que sovint els àmbits de l'educació social agafa com a model per detectar les necessitats d'un col·lectiu en concret com a pas previ a formular nous projectes i programes socioeducatius per tal de reduir o pal·liar aquestes necessitats.

DESCRIPCIÓ

En total s'han fet tres activitats relacionades amb l'Aprenentatge Basat en la Investigació.

En una primera s'exposa un qüestionari validat científicament per valorar el grau d'homofòbia en alumnes universitaris. Prèviament, s'ha descrit a l'alumnat quina és la validesa de l'instrument, quina és la perspectiva quantitativa i quina és la finalitat de l'estudi.

Un cop l'alumnat revisa tots els elements del qüestionari (parts, preguntes, etc.), es fa una posada en comú per grups, en la que han de contestar tres qüestions:

- a) Quina metodologia creieu que es fa servir.
- b) Quina creieu que és la finalitat de l'estudi.
- c) Podries descriure les diferències existents entre les diverses columnes?
- d) En relació amb l'educació social, creieu que és necessari un estudi com aquest? Tant si és afirmativa com a negativa, justifiqueu la resposta.

L'activitat dura una hora (hora del seminari pràctic) i només es necessita entrar al campus virtual que és on es penjarà el qüestionari per descarregar-ho.

En una segona es fa un qüestionari de caràcter qualitatiu i han de respondre les mateixes preguntes.

En la tercera s'orienta a l'alumnat a realitzar preguntes dins de la perspectiva qualitativa.

CONTINGUTS

L'alumnat ha de conèixer el concepte de validesa dels instruments de recollida d'informació, ha de tenir informació sobre les diferents metodologies de recerca i saber formular preguntes de recerca.

Els continguts que es treballen relacionats amb l'ABI són: instruments de recollida d'informació, validesa, metodologia quantitativa i qualitativa i preguntes de recerca.

RESULTATS ESPERATS

S'espera que l'alumnat pugui diferenciar entre diverses perspectives de recerca així com la seva utilitat per esbrinar les necessitats socioeducatives en diversos àmbits de l'educació social.

AVALUACIÓ

Es fa una posada en comú en tots els seminaris, lliurant les evidències a través d'uns fulls repartits prèviament.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

S'utilitza el campus virtual on l'equip docent inclou la recerca, la fitxa per omplir a classe i alguns exemples dels qüestionaris emprats en articles científics.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

El professorat ha de poder veure l'aplicabilitat a diversos àmbits de l'educació social. Per això és necessari la localització dels instruments de recollida de dades usades en recerques pròpies dels diferents àmbits de l'educació social.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

Modificant els àmbits o canviant d'instruments de recollida de dades per veure l'aplicabilitat en altres contextos socioeducatius (organitzacions, escoles i instituts, centres oberts, etc.).

3.1.2. Activitat 2: projecte d'aprenentatge basat en la indagació

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Educació i Contextos Educatius. **Curs:** 1r. **Semestre:** Anual. **Titulació:** Educació Primària (Grup 21). **Professorat responsable:** Saida López Crespo.

NOM DE L'ACTIVITAT

Projecte d'Aprenentatge Basat en la Indagació (ABI)

OBJECTIUS

Reflexionar sobre la importància d'utilitzar els resultats de recerca en la pràctica educativa.

Comprendre les característiques principals de la realització d'una activitat de recerca.

Elaborar un marc teòric fonamentat en fonts d'informació fiables.

Desenvolupar habilitats per a la presentació de resultats de recerca.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Aquest projecte és transversal i es dediquen sis seminaris al llarg de l'assignatura al seu desenvolupament. Concretament, té un pes del 25% en el total de la nota de l'assignatura.

DESCRIPCIÓ

Per a la realització d'aquest projecte es formen grups de 5 estudiants, aproximadament, on cada grup escull una temàtica a indagar relacionada amb els continguts de l'assignatura. El professorat elabora prèviament un llistat amb possibles temàtiques i interrogants a respondre a partir de la indagació (per exemple, els deures escolars són una eina necessària per a l'aprenentatge?). A partir de la temàtica escollida, els estudiants han de portar a terme una revisió narrativa de la literatura per acabar construint un marc teòric. L'objectiu d'aquesta revisió narrativa és identificar i resumir tot allò que es coneix (que han publicat altres recercadors) sobre un tema concret. Per això, les estudiants han d'incloure els debats existents al voltant d'una temàtica; valorar i/o comentar sobre estudis previs duts a terme sobre el tema; identificar buits de coneixement, etc.

En una primera etapa l'alumnat ha de delimitar l'objecte de recerca, identificar la pregunta que es vol respondre i formular els objectius de la indagació. En aquesta primera fase es porta a terme una primera cerca exploratòria del tema a indagar. Seguidament, les estudiants identifiquen i seleccionen la literatura rellevant (fonts d'informació fiables) per a l'elaboració del marc teòric. L'objectiu d'aquesta segona fase de revisió narrativa de la literatura és modelar i organitzar les referències seleccionades, tot analitzant i interpretant els resultats dels articles seleccionats. El marc teòric ha de sintetitzar i resumir tot allò que es coneix sobre el tema i identificar buits, debats i reptes que es dibuixen. L'última i tercera etapa

va dedicada a la presentació oral del tema treballat per cada grup a la resta de companys/es de la classe.

Pel que fa al temps, es dediquen tres seminaris d'1 h al seguiment del projecte, tres tallers d'aprofundiment d'1:30 h, tutories per grups (opcionals) i treball autònom. D'una banda, en els seminaris de seguiment del projecte les estudiants mostren al professorat els avenços i es comparteixen dubtes o problemàtiques sorgides durant el procés d'indagació. D'altra banda, en els tallers d'aprofundiment el professorat explica les principals fases a seguir i es fan activitats per ajudar a les estudiants en aquest procés.

Per aquesta activitat l'alumnat ha de poder tenir accés a diferents fonts de consulta.

CONTINGUTS

L'alumnat ha de saber formular objectius d'indagació i saber realitzar una revisió narrativa de la literatura (identificar fonts d'informació, analitzar i interpretar els resultats dels articles seleccionats, resumir i sintetitzar les troballes dels articles trobats i integrar-les en un escrit de manera adequada i saber referenciar els articles quan s'utilitzi la informació dels estudis que mencionen).

Els continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals relacionats amb l'ABI són:

- Formulació d'objectius d'indagació.
- Coneixements sobre la revisió narrativa de la literatura (objectiu i etapes a seguir).
- Accés a fonts d'informació fiables (cercadors de bibliografia).
- Lectura sistemàtica i crítica de recerques en diferents formats (articles científics, tesis, informes de recerca, bases de dades oficials, indicadors nacionals i internacionals, ...).
- Redactar una fonamentació teòrica.
- Citar i referenciar correctament fent ús de l'estil de citació APA.
- Habilitats per a la presentació de resultats de recerca.
- Reflexió sobre la importància d'emprar els resultats de recerca en la pràctica educativa.

RESULTATS ESPERATS

L'alumnat ha de presentar un projecte escrit amb els següents apartats:

RESUM: 200 paraules

PARAULES CLAU: entre 4 i 5

INTRODUCCIÓ

Presentació de la temàtica del treball, justificació de l'elecció, pregunta a la qual es vol donar resposta.

OBJECTIUS

Cal incloure l'objectiu general i els objectius específics als quals es vol donar resposta a partir de la revisió bibliogràfica que es realitzarà. (A partir del treballat al seminari ABI del Bloc A).

METODOLOGIA

Cal explicar com s'ha fet la recerca de bibliografia i el procés seguit per a la seva anàlisi. (A partir del treballat al seminari ABI del Bloc B)

RESULTATS - DESENVOLUPAMENT DELS PRINCIPALS TEMES ANALITZATS

Ha de presentar la narrativa teòrica duta a terme a partir de la bibliografia seleccionada a partir de l'aplicació de la metodologia presentada a l'apartat anterior; integrar, quan sigui possible, figures, gràfics o imatges que sintetitzin la informació presentada. Si es presenten imatges de tercers, cal que estiguin citats correctament. És important que els temes analitzats, i la forma com es presentin, responguin als objectius proposats anteriorment. (A partir del treballat al seminari ABI del Bloc C)

CONCLUSIONS

Les conclusions han de recuperar els objectius suggerits a l'inici del treball. Cal analitzar quins elements dels resultats permeten donar resposta als objectius que es proposaven. Caldrà identificar i justificar críticament com els resultats obtinguts, i les conclusions a què s'ha arribat, poden influir a la pràctica laboral dels professionals de l'educació.

BIBLIOGRAFIA REFERENCIADA

La bibliografia s'ha de presentar segons la normativa APA.

*Seguir les normes de citació i bibliografia que s'exposen a les següents publicacions
URL: <https://elibro.net/es/lc/uab/titulos/70034> // <http://bit.ly/2mc1hbY>.*

AVALUACIÓ

El treball d'indagació té un pes de 25% en el total de la nota de l'assignatura.

- 70% del treball escrit.
- 30% presentació.

Es defineixen criteris d'avaluació tant per al treball escrit com per a la presentació oral.

Dimensions avaluades	Indicadors d'assoliment
Aspectes formals de l'informe	<ol style="list-style-type: none"> 1. El treball s'ajusta al format que es demana; és clar i correctament organitzat. Els títols i estructura ajuden a seguir-ne l'ordre i un desenvolupament lògic. 2. El llenguatge utilitzat és clar, els paràgrafs estan ben organitzats. Els connectors i la puntuació ajuda a comprendre el text. Fan ús de recursos lingüístics que fan agradable la lectura . 3. El text segueix les normes gramaticals, no conté faltes d'ortografia ni errors tipogràfics. 4. Hi ha totes les dades necessàries. Títol, nom dels estudiants, grup, professora i data. 5. L'índex és complet, correcte i la paginació està ben feta. 6. Hi ha citacions en el text i estan ben referenciades (format APA). 7. Hi ha una bibliografia completa i ben referenciada (format APA).
Resum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Breu, i informa del contingut i la naturalesa de l'informe. 2. Inclou la pregunta d'investigació, els objectius, la metodologia, els resultats i les conclusions.
Introducció	<ol style="list-style-type: none"> 1. Presenta i justifica breument el tema escollit i l'objectiu de la indagació. 2. Dona una idea del tema treballat per tal de despertar l'interès del lector. 3. Fa una descripció dels diferents elements del treball i el contingut de cada apartat
Pregunta d'investigació i objectius	<ol style="list-style-type: none"> 1. La pregunta expressa un problema significatiu per al tema escollit, és precisa i no permet ambigüitats. 2. La pregunta permet ser resposta a partir d'una investigació bibliogràfica. 3. Presenta un objectiu general i diversos d'específics per assolir l'objectiu general. 4. Els objectius es relacionen amb la pregunta que s'ha formulat. 5. Els objectius s'expressen en infinitiu 6. Els objectius són específics, mesurables, assolibles i rellevants.
Metodologia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Descriu el procés de definició de les paraules clau. 2. Descriu l'estratègia d'indagació que s'ha fet servir per a obtenir la literatura. 3. Inclou el nombre de documents que s'han trobat, i els que finalment s'han utilitzat per a la indagació,. 4. Descriu els criteris usats per a la tria de literatura. 5. Inclou, a l'annex, les taules amb la informació de la bibliografia revisada (Referència, <i>abstract</i>, paraules clau i punt de la fonamentació teòrica on es reflecteix)
Resultats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Es presenten de forma detallada i entenedora els resultats assolits. 2. Incorpora, quan correspon, quadres, esquemes o taules que afavoreixen la comprensió. 3. S'interrelacionen els autors consultats, tot identificant-ne els aspectes comuns i els divergents. 4. Les idees presentades segueixen una seqüència que va d'allò més general al més específic.
Conclusions	<ol style="list-style-type: none"> 1. Estableixen relacions entre els continguts de l'assignatura, i altres continguts presents en els materials revisats durant la indagació. 2. Presenten una valoració final del que s'ha aconseguit amb la indagació. 3. Es recuperen les idees principals i es relacionen amb els objectius i la pregunta d'indagació. 4. Expliciten fins a quin punt s'han assolit els objectius plantejats.
Bibliografia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Els autors han utilitzat fonts de documentació contrastada científicament, i de qualitat. 2. Els autors han fet ús de documentació relacionada amb la pregunta d'indagació i els objectius proposats. 3. S'ha incorporat tota la bibliografia referenciada, tenint en compte les normes APA.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

Des de l'inici de curs l'alumnat té a la seva disposició una guia per a l'elaboració d'aquest projecte.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

Planificar lliuraments parcials del projecte ubicats en els diferents seminaris.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

Aquest projecte es pot replicar en altres cursos o bé avançar en el treball de camp.

3.2. Activitats desenvolupades a segon curs

3.2.1. Activitat 1: revisió de la literatura científica i delimitació de l'estratègia de cerca.

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Investigar en Educació **Curs:** 2n **Semestre:** anual **Titulació:** Grau en Educació Social i Grau en Pedagogia. **Professorat responsable:** Laura Arnau.

NOM DE L'ACTIVITAT

Revisió de la literatura científica i delimitació de l'estratègia de cerca.

OBJECTIU

L'objectiu d'aquesta activitat és entrenar habilitats revisió bibliogràfica vinculades a les primeres fases de cerca de la literatura. Es tracta de dissenyar, aplicar i refinar una estratègia de cerca sistematitzada, utilitzant el metacercador de la UAB i bases de dades científiques en educació.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Es tracta d'una activitat vinculada al nucli temàtic 3: "Revisió de la literatura científica, fonamentació teòrica, i convencions acadèmiques" i al treball de curs de l'assignatura (Fer una recerca en l'àmbit socioeducatiu). Es realitza fora de l'aula. A la classe magistral s'expliquen els passos per a dur a terme una cerca sistemàtica de la literatura, i es reserva una sessió de seminari per practicar i resoldre dubtes. Aquesta activitat es pot desenvolupar individualment o en grup.

DESCRIPCIÓ

Es tracta de practicar les primeres fases d'una revisió de la literatura fent ús del Google Acadèmic, el cercador de la UAB i bases de dades específiques d'educació o multidisciplinàries. L'alumnat ha de dissenyar, aplicar i refinar una estratègia de cerca de la literatura del tema de recerca escollit, i reportar el procés que ha seguit i els resultats que ha obtingut.

Les etapes en què es desenvolupa l'activitat són:

- a. Identificació de paraules clau i combinacions de cerca.
  1. Identificació paraules clau (en diferents idiomes).
  2. Identificació de diferents combinacions de cerca (ús d'operadors booleans).
- b. Cerca.
  3. Cerca genèrica al Google Acadèmic.
  4. Explorar els resultats de les diferents combinacions de cerca i refinament de les paraules clau.
  5. Cerca especialitzada al Cercador de la UAB (<https://bibcercador.uab.cat/>).
  6. Cerca especialitzada i selecció d'una Base de dades en Educació i/o Multidisciplinari.
- c. Refinament de resultats.
  7. Establiment de criteris d'inclusió-exclusió d'articles.
  8. Diagrama de selecció/exclusió d'articles (inspirat en el model Prisma).
- d. Informe final.
  9. Elaboració taula final amb el registre d'articles seleccionats, i vinculació dels articles a l'índex del marc teòric.
  10. Resum del procés seguit i resultats obtinguts.

CONTINGUTS

- Dissenyar una estratègia de cerca sistematitzada.
- Aplicar i redefinir una estratègia de cerca sistematitzada.
- Refinar els resultats aconseguits, a través d'establir criteris d'inclusió i d'exclusió.
- Redactar l'informe final.

RESULTATS ESPERATS

L'alumnat ha de dissenyar i aplicar una estratègia de cerca de la literatura sistematitzada en relació amb el tema escollit i elaborar un informe amb la descripció i justificació del procés seguit (refinaments, canvis fets, etc.) i dels resultats aconseguits (explicar cerca més efectiva, nombre total d'articles, buits en la literatura, etc.).

AVALUACIÓ

Per avaluar l'activitat s'aplica una *checklist* on es comprova el nivell de consecució (SI/NO) de cadascuna de les etapes de l'activitat: identificació de les paraules clau i combinacions de cerca, aplicació de la cerca, refinament dels resultats i redacció informe final.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

Abans de la realització la pràctica es recomana llegir els següents documents:

- Arnau-Sabatés, L. i Sala-Roca, J. (2020). *La revisión de la literatura científica: pautas, procedimientos y criterios de calidad*. Universitat Autònoma de Barcelona. <https://ddd.uab.cat/record/222109>.
- Presentació sobre les fonts d'informació en educació i psicologia: https://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2017/174633/Fuentesinformacioneducacionpsicologia_a2019iSPA.pdf.

Si l'alumnat du a terme l'activitat fora de la UAB, es necessari que s'instal·li l'extensió ARE+, és una extensió del navegador (nom comercial: Lean Library) que permet l'accés als recursos electrònics subscrits pel Servei de Biblioteques de la UAB.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

- Fer que l'alumnat vegi la utilitat de la revisió de la literatura, i l'aplicabilitat per a la seva pràctica professional, i per la realització d'altres treballs acadèmics.
- Proporcionar exemples i fer demostracions a classe de com fer-ho (de com combinar les paraules clau, de com aplicar filtres, etc.).
- Reservar un espai síncron per a poder resoldre dubtes relacionats amb l'activitat.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

A primer curs del grau, es pot entrenar una primera cerca de la literatura, més exploratòria, utilitzant el *Google Acadèmic*, i introduir també el metacercador de la UAB.

A tercer i quart curs del grau:

- Es poden ampliar els motors de cerca, i a part del metacercador de la UAB, es poden usar altres bases de dades especialitzades en educació com ERIC i/o multidisciplinàries com SCOUNPS, Web of Science, DIALNET. <https://www.uab.cat/web/guies-tematiques/educacio/bases-de-dades-1345711488069.htm>.
- Es podrien aplicar estratègies de cerca complementària (consulta a experts, etc.)
- Es pot demanar a l'alumnat que faci una mapa de la literatura a partir dels resultats de cerca obtinguts.
- Es pot suggerir la utilització d'un gestor de referències tipus <https://www.uab.cat/web/estudia-e-investiga/mendeley-institucional-1345733232901.html> per eliminar els articles duplicats, etc.

3.2.2. Activitat 2: treball de recerca observacional

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Observació sistemàtica i anàlisi de contextos. **Curs:** 2n. Semestre: 1r.
Titulació: Grau d'Educació Infantil. **Professorat responsable:** Montserrat Rodríguez Parrón i Tona Castell Escuer.

NOM DE L'ACTIVITAT

Treball de recerca observacional

OBJECTIU:

L'objectiu d'aquesta activitat consisteix en el disseny i execució d'un treball de recerca observacional adreçat a l'etapa d'educació infantil.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Es tracta d'una activitat en si mateixa que es desenvolupa durant el desenvolupament de l'assignatura.

DESCRIPCIÓ

1. L'activitat consisteix en el desenvolupament d'una recerca observacional en grup seguint cadascuna de les fases que suposa el procés de recerca. La recerca està centrada en un tema concret, o bé sobre el joc o sobre activitats de la vida quotidiana de l'infant.
2. L'execució del treball suposa el compliment de les següents etapes:

2.1. Fase de planificació

Planificar el treball d'investigació vol dir definir els objectius i dissenyar un pla de treball per assolir-los; o sigui, establir una estratègia per recollir, seleccionar i ordenar la informació relativa al tema. Planificar implica, al mateix temps, una reflexió sobre les condicions inicials següents: el tema, el problema de recerca i els objectius a assolir.

2.1.1. Selecció del tema

El tema ha d'estar relacionat amb el joc o amb la vida quotidiana i centrat en qualsevol edat de 0-6 anys. A partir d'aquí correspon a cada grup de treball la tasca de seleccionar el tema específic d'acord amb els seus interessos, motivacions,... Cal dir també que, el treball serà de caràcter pràctic, per tant, el grup haurà de pensar quina metodologia utilitzarà, on s'aplicarà, en quin context, quines tècniques de recollida d'informació utilitzarà i com les analitzarà... Per seleccionar el tema específic és necessari tenir en compte els aspectes següents:

- El resultat d'un projecte sovint és determinat per l'interès que el tema ha generat en les persones que l'han escrit. Una certa curiositat i interès personal pel tema, doncs, són factors que determinen la qualitat del treball.
- És important tenir en compte la rellevància que en podrà tenir l'aplicació, sobretot quan es tracta d'un tema de recerca.

- El tema del treball serà abastable, és a dir, tindrà unes demarcacions clares i s'adequarà al temps de què es disposa per desenvolupar-lo.
- L'originalitat és un element important a l'hora d'escollir el tema i la manera de tractar-lo. Sempre és més atractiu treballar sobre un tema amb una perspectiva diferent, que sobre un tema del qual ja hi hagi moltes aportacions.
- La idea global que es vol comunicar. No es tracta en aquest moment inicial del procés de conèixer totes les idees que contindran els capítols i subcapítols del projecte, sinó de tenir una visió general del que es vol dir.

2.1.2. Elecció del títol

Un cop definit el tema s'ha de trobar l'expressió que sintetitza millor el contingut, condensar-ho tot en el títol. Sempre que calgui precisar el títol, s'haurà d'afegir un subtítol. És important que el títol sigui suggeridor i atractiu, però encara és més important que reflecteixi el contingut previst en desenvolupar en el treball.

2.1.3. Objectius del treball

Un altre factor rellevant abans d'elaborar el guió provisional del tema escollit és aclarir nítidament allò que s'espera obtenir amb el treball, concretar el propòsit que en motiva la investigació. Segurament, l'elaboració del treball es basarà molt en els mitjans que tingui a l'abast l'estudiant. Els coneixements previs sobre el tema, la mostra d'infants i les eines condicionaran totes les parts del treball i les hauran d'avaluar acuradament amb antelació.

Quan s'hagi determinat el tema, el títol, els objectius del treball, així com els components del grup de treball aquests elaboren un primer guió o esquema provisional. Un cop recopilada la documentació, quan ja disposen de més coneixements sobre el tema, es podrà modificar aquest primer guió, però es recomana no canviar de tema. En el guió provisional s'apuntaran les idees que es consideren que estan relacionades amb el tema escollit. El guió provisional determinarà gràficament i analíticament el contingut i els límits del treball. Proporcionarà una guia per a la posterior recollida d'informació i la redacció del treball. Després de successives modificacions, aquest guió provisional es convertirà en l'esquelet o estructura del treball. També és el moment d'elaborar l'agenda, és a dir, de determinar les activitats que es portaran a terme segons el temps de què es disposa per preparar el projecte. De fet, és la planificació que estableix el grup de treball amb la finalitat de poder-lo acabar en un temps determinat.

Les activitats que el grup haurà de desenvolupar a partir d'ara són les següents:

1. Recollida d'informació (cerca a la biblioteca, als cercadors universitaris...).
2. Selecció de la informació (lectura i tria del que és adient per al treball).
3. Redacció de l'esborrany.
4. Redacció definitiva.
5. Revisió i selecció de format.
6. Lliurament.

2.2. Fase d'execució

2.2.1. Recollida d'informació Un cop decidit el tema i elaborat el guió inicial és el moment de recollir la informació.

Les fonts clàssiques d'informació són:

- Les bibliografies (llibres, monogràfics i publicacions periòdiques) i webgrafies.
- Les fonts estadístiques.
- Els mitjans de comunicació.
- El treball de camp.

Les biblioteques han estat sempre els centres neuràlgics a l'hora de trobar informació. La seva missió principal és arxivar llibres i publicacions per facilitar-ne la consulta i, per tant, sempre són un bon punt de partida per recopilar dades.

Al treball han de constar un mínim de tres llibres (es pot consultar a la Biblioteca d'Humanitats).

2.2.2. Selecció d'informació

Un cop s'ha recollit tota la informació per mitjà de diferents fonts (bibliografies, treball de camp...) comença la tasca de classificació. No hi ha cap recepta magistral que indiqui quina informació heu d'aprofitar i quina altra s'ha d'eliminar. Per exemple, s'haurà de veure quines idees es relacionen amb les altres i quines queden desconnectades. És important no tenir por en aquest moment, perquè es tracta només d'una primera classificació, no és la definitiva. Seguidament, es poden agrupar les idees escollides d'acord amb unes característiques comunes i ordenar-les, és a dir, cal decidir quines són les idees principals i quines són les secundàries, i també amb quin ordre les presentareu.

2.2.3. Redacció de l'esborrany.

Un cop s'ha seleccionat, s'ha ordenat i s'ha enumerat la informació del treball cal redactar-ne l'esborrany. Aquesta tasca no hauria de ser gaire difícil perquè ja es té una idea clara del que es vol comunicar i l'ordre que es vol seguir. Només cal escriure-la correctament. A l'hora d'escriure s'ha de tenir en compte que un treball ha de ser fluid, és a dir, les idees s'han de succeir d'una manera àgil i han d'estar interrelacionades.

2.2.4. Justificació metodològica. En aquest apartat es tracta de justificar el perquè de l'elecció d'una determinada metodologia d'investigació.

2.2.5. Recollida de dades amb els instruments que s'han conegut i treballat a l'assignatura: entrevista, sistemes narratius, sistemes de categories i sistemes tecnològics. En el treball han d'elaborar un tipus de sistemes de categories i escollir-ne dos altres tipus d'instruments.

2.2.6. Anàlisi de les dades, explicant el procés seguit per analitzar les dades, les matrius d'anàlisi de dades i l'explicació dels resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de les dades. Aquest apartat és un dels més importants del treball, on han d'aplicar els coneixements adquirits en l'assignatura.

2.3. Redacció definitiva

Havent-hi avançat en els diferents apartats al llarg de la redacció de l'esborrany de manera objectiva, sistemàtica, ordenada i justificada, es realitza la redacció definitiva, on, a més dels anteriors punts, s'hi afegeixen:

2.3.1. Conclusions, on s'exposaran de manera coherent i fluida els arguments propis exposats al cos del treball, demostrats i argumentats prèviament.

Es recuperaran les hipòtesis per explicar el seu compliment o la desviació en la formulació. En aquest apartat es podran tractar altres aspectes com la importància, interès i novetat que aporta el treball, la relació que pot tenir amb altres temes, la possible omisió de certs aspectes (explicant per què s'ha cregut convenient fer-ho així), etc.

2.3.2. Valoració del grup. És important fer una reflexió grupal de com s'ha desenvolupat el treball, tant en les posades en comú entre els membres del grup com els beneficis d'aquest treball en la formació de mestres i els possibles inconvenients que han pogut passar. També es pot acabar el treball llançant una proposta futura, és a dir, indicant aspectes que no s'hi han tractat, però que poden ser motiu en un altre estudi en l'àmbit de l'educació infantil.

2.3.3. Annexos, on s'inclouran les graelles d'observació, transcripcions, matrius... que s'han utilitzat en el transcurs del treball.

3. El temps d'elaboració del treball va d'octubre a gener. A l'octubre, els estudiants personalitzen la fase de planificació i comencen, si és possible, les observacions sistemàtiques. Aquestes s'allarguen fins a desembre. Paral·lelament a la recollida de dades de les observacions s'avança en els apartats esmentats anteriorment. El mes de gener s'ha de lliurar el treball en el Campus Virtual.

CONTINGUTS

Per tal de poder dur a terme l'activitat amb èxit l'alumnat ha de poder seguir i entendre els continguts proporcionats pel professorat en les sessions de gran grup desenvolupades a l'aula. També ha de participar en els seminaris pràctics que es fan sobre els continguts exposats de manera més teòrica.

Els continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals relacionats amb l'ABI que es treballen són:

Conceptuals:

- La importància de l'observació en educació infantil.
- Contextualització de l'observació sistemàtica i anàlisi de contextos en educació infantil.
- Principals metodologies d'investigació i la seva vinculació amb l'observació sistemàtica.
- La metodologia observacional.
- Dissenys observacionals: criteris.
- Tècniques i recursos per a l'enregistrament observacional.

Procedimentals:

- El procés d'investigació en educació la seva vinculació amb l'observació.
- Instruments i sistemes d'enregistrament.
- Recollida i organització de les dades.
- L'anàlisi de dades observacional.
- Recursos per a la difusió i transferència de resultats observacionals.
- Aplicacions de la metodologia observacional en educació infantil.

Actitudinals:

- Actitud sensible i compatible amb la professió docent: escolta activa, respecte, participació, cooperació, empatia, amabilitat, etc.
- Tenir consciència que no s'ha de jutjar cap infant ni família.
- Argumentació constant del que observen.

RESULTATS ESPERATS

En el termini acordat es lliurarà un treball de recerca observacional que, inclogui: memòria de recerca i tots aquells recursos utilitzats per a la recollida i anàlisi de les dades (notes de camp, transcripcions d'entrevistes (si s'escau), graelles d'observació, enregistrament audiovisual, a través de vídeos i/o fotografies, matrius d'anàlisi de dades, entre d'altres).

També cal recercar que aquests resultats no només són de l'assignatura, sinó que repercuteixen en els treballs que impliquin observació sistemàtica i que han d'elaborar al llarg del grau: pràctiques, TFG, entre altres.

AVALUACIÓ

El treball suposarà l'avaluació a partir de diferents procediments en diferents moments. Es farà una avaluació de caràcter qualitatiu en les diferents tutories establertes amb els grups de treball al llarg de la seva execució. Es farà també una avaluació final a través d'una fitxa d'autoavaluació per part dels estudiants de caràcter qualitatiu i quantitatiu i també a través d'una rúbrica per part del professorat.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

Al llarg de tot el desenvolupament del treball se li proporcionarà als estudiants diferents recursos per poder desenvolupar l'activitat. En tractar-se d'un treball d'observació a infants de 0 a 6 anys, se'ls acompanya en la recerca de la documentació més normativa, com el currículum, i de guies de desenvolupament i creixement de 0 a 6 anys. Pren una gran importància la recuperació dels apunts de l'assignatura de Desenvolupament de la personalitat, ja superada en fer aquesta assignatura. I es posa en relleu les assignatures que cursaran en els següents semestres en què podran obtenir pautes evolutives dels infants en els diferents temes que són objecte d'observació a l'educació infantil.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

El professorat d'aquesta assignatura ha de mostrar coneixements, implicació i experiència en els sabers exposats en el punt 2 de l'apartat **continguts**.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

Aquesta assignatura, i en concret el treball d'observació sistemàtica, és una guia per a assignatures que es cursaran en els semestres següents i que demanen una sistematització dels treballs dels estudiants del Grau en Educació infantil. Dona un model vàlid i adaptable als treballs requerits en els pràcticums i en el Treball Final de Grau.

3.2.3. Activitat 3: disseny d'un qüestionari

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Investigar en Educació. **Curs:** 2n. **Semestre:** Anual (2n semestre).
Titulació: Grau d'Educació Social. **Professorat responsable:** Carla Quesada-Pallarès i Montserrat Martínez-Melo

NOM DE L'ACTIVITAT

Disseny d'un qüestionari.

OBJECTIU

Dissenyar un instrument de recollida de dades quantitatiu, utilitzant la tècnica del qüestionari, que pugui ser aplicat en contextos socioeducatius.

CONTEXT D'APLICACIÓ:

Aquesta activitat es desenvolupa durant el segon tema del bloc de contingut en metodologia quantitativa, després d'haver presentat les diferents tècniques de recollida de dades quantitatives més utilitzades en el context socioeducatiu. Es desenvolupa al llarg de 4 sessions de seminari si bé el contingut bàsic i teòric es treballa durant les sessions de gran grup. El disseny del qüestionari es du a terme en grup d'entre 5 i 6 estudiants.

DESCRIPCIÓ

L'activitat consisteix en la realització de 5 tasques seqüencials:

- *A la Tasca 1 l'alumnat ha d'especificar la finalitat o objectiu de l'instrument, així com els avantatges i inconvenients metodològics de l'instrument en funció de l'objecte d'estudi.*
- *A la Tasca 2 l'alumnat ha d'iniciar l'operativització de l'instrument omplint una primera taula amb informació bàsica que els ajudarà a estructurar l'instrument.*
- *A la Tasca 3, i un cop confeccionada la taula, l'alumnat ha de fer servir les pautes facilitades per dotar al qüestionari del format adequat.*

- A la Tasca 4 l'alumnat sotmet el seu qüestionari a un procés de validació entre iguals per tal de polir aspectes que puguin generar confusió, prèvia a la seva aplicació. Aquesta validació es du a terme amb el suport de dos grups d'iguals fent servir un checklist facilitat.
- A la Tasca 5 l'alumnat ha d'entregar la versió revisada del qüestionari per a ser revisada per la professora.

Les tres primeres activitats es duen a terme durant tres sessions de seminari, mentre que la tasca 4 i 5 es duen a terme durant la quarta i darrera sessió dedicada a aquest contingut clau del temari. De totes maneres, es requereix que l'alumnat continuï treballant en el disseny del qüestionari en el seu temps de treball autònom fora de l'aula.

CONTINGUTS

L'estudiant ha de conèixer en què consisteix el disseny d'un instrument quantitatiu, específicament un qüestionari, en un context socioeducatiu. Per això, cal que es familiaritzi i practiqui l'operativització de variables (constructe, dimensions, variables, indicadors, ítems). També cal que l'estudiant sigui conscient dels processos de validació i fiabilitat de les tècniques quantitatives. Finalment, l'alumnat ha d'estar familiaritzat amb els diferents tipus de preguntes, ítems i d'escala de mesura per a poder formular els ítems del qüestionari de manera adequada.

Els continguts de recerca que es desenvolupen són: Dissenyar un qüestionari, Treballar en grup, Validar un instrument, Fer recerca en contextos reals, Consideracions ètiques en el contingut a preguntar.

RESULTATS ESPERATS

L'estudiant ha d'entregar dos documents. El primer és un annex on apareix l'operativització dels ítems del qüestionari amb el format següent:

Concepte (inclou definició i referències de base, posant autors i any)	Dimensió	Variable operativa	Indicador	Ítem (amb les opcions de resposta incloses)	Tipus de variable (criteri estadístic)	Escala de mesura (nivell de mesura)

El segon és el qüestionari en si mateix, seguint les pautes de format facilitades:

Explicació de l'estudi/objectiu del qüestionari
<i>En aquest apartat heu d'explicar a les persones que respondran el qüestionari, quin és l'objectiu de l'estudi que esteu realitzant, en quin context (assignatura de grau), què se'ls demana amb aquest qüestionari (pot respondre tothom?), si és anònim/confidencial, quin tractament de la informació es farà, i quina durada té respondre aquest qüestionari. Heu de demanar permís explícit com a part del consentiment informat de la participació en l'estudi. Heu de proporcionar també informació de contacte en cas que tinguin dubtes i agrair la seva voluntat de participació.</i>
Variables de perfil
<i>En aquest apartat heu d'incloure tota informació referent a la persona que respon el qüestionari/entrevista (gènere, edat, municipi, etc.) que siguin rellevants pel vostre estudi. L'edat (en anys) i el gènere de la persona que respon SEMPRE l'hem de demanar. No demaneu informació que després no us servirà per res.</i>

Preguntes sobre l'objecte d'estudi
<p><i>En aquest apartat heu de detallar totes les preguntes referents a l'objecte d'estudi, a la finalitat de fer el qüestionari. Heu d'intentar que les preguntes siguin el més específiques i curtes possibles; i intentar que siguin respostes tancades per facilitar l'anàlisi de la informació. Les preguntes generals són adequades per començar mentre que les preguntes més específiques o d'aprofundiment tenen sentit partint de la resposta de l'entrevistat/da. Pot ser que necessiteu incloure títols per centrar la informació que demaneu.</i></p> <p><i>No demaneu informació que després no us servirà per res. Penseu que com més breu, millor.</i></p> <p><i>També podeu preguntar si hi ha quelcom que els agradaria comentar, però que no estava inclòs en el qüestionari (p. ex. un apartat d'Observacions).</i></p>
Tancament de l'instrument
<p><i>En aquest apartat cal que indiqueu que han arribat al final del qüestionari, i agrair la seva col·laboració. Caldria que informeu si es farà retorn, a les persones que han participat, del que es conclougui a l'estudi (o no) i de quina manera.</i></p>

AVALUACIÓ:

L'avaluació d'aquesta activitat és formativa i l'alumnat només obté feedback qualitatiu. Arran d'aquest feedback, l'alumnat ha de revisar el qüestionari abans de la seva aplicació.

Per a poder fer aquesta avaluació formativa, el professorat té a disposició un *checklist* que retorna a l'alumnat, assenyalant els aspectes a millorar. A més a més, es recomana utilitzar aquesta eina abans d'entregar l'activitat per a poder-la fer servir com a autoavaluació.

Checklist

Elecció del tipus d'enquesta	
1. S'explicita la finalitat de l'enquesta i aquesta està relacionada amb l'objecte d'estudi.	
2. S'avaluen avantatges i inconvenients metodològics en funció de l'objecte d'estudi.	
3. Altres elements a valorar:	
Operativització	
a) Conceptualització	
1. Els conceptes estan clarament identificats i seleccionats.	
2. Els conceptes estan clarament vinculats als objectius.	
3. Els conceptes estan referenciats i citats els autors/obres en què es basen.	
4. Els conceptes s'han redactat de manera concisa i sintètica.	
5. Altres elements a valorar:	
b) Dimensionalització	
1. Les dimensions de cada concepte estan unívocament vinculades als conceptes.	
2. Les dimensions estan citades i citats els autors/obres en què es basen (si escau).	
3. Les dimensions s'han redactat de manera concisa i sintètica.	
4. Altres elements a valorar:	
c) Variables operatives	
1. Les variables operatives de cada dimensió estan unívocament vinculades a les dimensions.	
2. Les variables operatives s'han redactat de manera concisa i sintètica.	
3. Altres elements a valorar:	
d) Indicadors i ítems	

1. Cada variable operativa té almenys 1 indicador.	
2. Els indicadors de cada variable operativa estan unívocament vinculats a les variables operatives, dimensions i conceptes.	
3. Els indicadors de cada variable operativa estan clarament diferenciats dels indicadors de la resta de variables operatives. En cas contrari, si és necessari s'argumenta la duplicitat o ambivalència.	
4. Cada indicador té només 1 ítem.	
5. Els ítems estan enunciats com a quantitats o la redacció suggereix clarament la seva a mesura.	
6. Els ítems incorporen informació sobre les opcions de resposta (de ser el cas de pregunta tancada).	
7. Els ítems incorporen informació sobre la seva formulació quant a tipus de variable (criteri estadístic) i escala de mesura.	
8. Altres elements a valorar:	
Qüestionari	
1. Les preguntes addicionals que no estan vinculades a l'operativització (part de l'estudi sociodemogràfic de la mostra) estan clarament identificades.	
2. El format estètic s'adequa el tipus d'enquesta a realitzar i població informant.	
3. Les preguntes utilitzen el llenguatge adequat.	
4. Les preguntes tenen les indicacions adequades per a les respostes o registre.	
5. Numeració de preguntes, categories, blocs, etc. adequat.	
6. Es compleixen altres criteris de qualitat en funció del tipus d'enquesta i objecte d'estudi (capçaleres, indicacions, presentació, fitxa tècnica...).	
7. Altres elements a valorar:	
Altres comentaris	

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT:

És convenient que a més del material treballat a classe, l'alumnat tingui el següent document com a referent:

Reguant, M., y Martínez-Olmo, F. (2014). *Operacionalización de conceptos/variables*. Dipòsit Digital de la UB. <https://bit.ly/2Tkt33D>.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT:

És important que la primera sessió el professorat acompanyi l'alumnat en l'operativització. Sobretot, en triar bé els constructes a operativitzar així com en assegurar que les variables són prou 'abstractes' o 'concretes' per a ser operativitzades.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

Si aquesta activitat es vol dur a terme a 3r o 4t curs, és important que l'alumnat tingui present el contingut treballat en el bloc de disseny de tècniques

quantitatives. Pot ser que l'operativització s'iniciï en variables en lloc de constructes, però és rellevant que sigui el nivell d'operativització adequat. A més, es tracta d'una tasca complexa per fer individualment així que, si és el cas, es recomana que hi hagi un procés de validació per iguals o inclòs validació per experts abans de la seva implementació.

3.2.4. Activitat 4: les entrevistes com a eines per crear coneixement

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Investigar en Educació. **Curs:** 2n. **Semestre:** Anual (2n). **Titulació:** Grau d'Educació Social i Grau de Pedagogia. **Professorat responsable:** Montserrat Rodríguez Parrón i Angelina Sánchez Martí.

NOM DE L'ACTIVITAT

Més enllà de les preguntes: creant coneixement a través de les entrevistes en educació social i pedagogia.

OBJECTIU

Capacitar els estudiants per dur a terme una entrevista qualitativa, posant èmfasi en la preparació prèvia i la reflexió post-entrevista com a components clau d'una pràctica de recerca necessària per a la presa de decisions en educació social i pedagogia.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Aquesta activitat se situa dins del context del segon bloc temàtic del curs d'Investigar en Educació, que es dedica a aprofundir en les metodologies de recerca qualitativa i les habilitats pràctiques dels estudiants. Es destaca com una activitat específica dissenyada per desenvolupar les habilitats de recollida de dades, centrada especialment en la tècnica de l'entrevista qualitativa.

Durant aquest segon bloc temàtic, els estudiants ja han adquirit una comprensió bàsica de la recerca qualitativa, han explorat diferents paradigmes i han examinat la importància de les preguntes de recerca en aquest tipus d'investigació. L'activitat de l'entrevista serveix com una evolució natural d'aquest aprenentatge, permetent als estudiants posar en pràctica els coneixements adquirits fins al moment.

A més, aquesta activitat vetlla perquè l'alumnat pugui comprendre les subtils i els reptes associats a la recollida de dades a través d'entrevistes qualitatives. Així, se'ls anima a aplicar el coneixement teòric sobre la recerca a situacions pràctiques, contribuint a la seva formació com a investigadors reflexius i capacitats en l'àmbit de l'educació social i la pedagogia.

DESCRIPCIÓ

En aquesta tasca, cada estudiant seleccionarà un tema rellevant en l'àmbit de l'educació social o la pedagogia i realitzarà una entrevista qualitativa semiestructurada amb una persona informant clau relacionat amb aquest tema.

L'objectiu és explorar a fons les experiències, perspectives i coneixements de l'entrevistat per obtenir una comprensió més rica i detallada del tema de recerca. Aquesta activitat ofereix als estudiants una oportunitat pràctica de desenvolupar habilitats d'entrevista, aplicar els principis de la recerca qualitativa i aprofundir en temes rellevants per a la seva futura investigació en l'àmbit educatiu.

Les etapes en les quals es desenvolupa l'activitat són:

- Selecció del tema i formulació del guió de l'entrevista. Cada grup d'estudiants configurats en equips de recerca seleccionen un tema rellevant en l'àmbit de l'educació social o la pedagogia que sigui d'interès personal o vinculat amb les seves àrees d'estudi. Sol estar relacionat amb els projectes de recerca que duen a terme al llarg de l'assignatura. A partir d'aquest, dissenyen el guió de l'entrevista.
- Disseny del protocol d'entrevista. Els estudiants creen un protocol d'entrevista que inclou les preguntes formulades, així com el disseny de la validació del contingut de les preguntes i per establir *rapport* amb la persona entrevistada. El protocol també inclou consideracions ètiques, com el consentiment informat i la confidencialitat, per assegurar una pràctica de recerca ètica.
- Simulacions prèvies a l'entrevista. Abans de la situació real, els estudiants participen en simulacions prèvies a l'entrevista en els seminaris, entre companys o amb el professorat. Aquesta etapa permet practicar les habilitats d'entrevista, ajustar les preguntes segons les necessitats i rebre retroacció constructiva.
- Realització de l'entrevista. Cada grup d'estudiants realitza l'entrevista a un informant clau dels seus projectes de recerca, seguint el protocol dissenyat.
- Anàlisi reflexiva postentrevista. Després de completar les entrevistes, els estudiants duen a terme una anàlisi reflexiva sobre la seva pròpia conducta en els seminaris, les respostes de la persona entrevistada i els reptes o descobriments durant la recollida de dades. Aquesta fase fomenta l'autoreflexió crítica i ajuda els estudiants a comprendre millor les complexitats associades amb l'entrevista qualitativa.

L'activitat es desenvoluparà durant un període de quatre setmanes, proporcionant temps suficient per a cada fase de l'activitat, des de la selecció del tema fins a l'anàlisi postentrevista, passant per la posada en pràctica de l'entrevista a un informant clau per als projectes de recerca dels estudiants.

Els recursos que són necessaris per dur a terme l'activitat són els següents:

- Garantir que els estudiants tinguin la possibilitat de contactar i coordinar amb els informants clau per a les entrevistes. Això exigeix la identificació de persones rellevants i l'establiment de comunicació amb elles.
- Dispositius de gravació per enregistrar les entrevistes. Aquestes gravacions seran importants per a la revisió posterior i l'anàlisi qualitativa.

- Accés a eines de programari especialitzades en anàlisi qualitativa, com ara NVivo. Aquest programari facilitarà l'organització i l'anàlisi de les dades recopilades.
- Accés a recursos bibliogràfics que puguin ajudar els estudiants en la preparació del seu tema d'investigació i en la formulació de preguntes d'entrevista pertinents.

CONTINGUTS

No es requereixen coneixements previs perquè es desenvolupen a la mateixa activitat.

Els continguts conceptuals i actitudinals relacionats amb l'ABI que s'inclouen són:

Conceptuals

- Coneixements previs sobre els principis fonamentals de la recerca qualitativa. Familiaritat amb la naturalesa interpretativa i holística de la recerca qualitativa.
- Coneixement sobre el propòsit i la importància de les entrevistes qualitatives en la recerca.
- Coneixements ètics bàsics relacionats amb la recerca, incloent-hi la importància del consentiment informat, la confidencialitat i l'ètica en la relació amb els informants.

Procedimentals

- Capacitat per identificar i seleccionar un tema de recerca rellevant en l'àmbit de l'educació social o la pedagogia.
- Comprensió de la dinàmica de les entrevistes i com establir una connexió significativa amb els entrevistats.
- Organització de la informació i les idees, ja sigui en forma de protocol d'entrevista o altres materials de suport.

Actitudinals

- Actitud oberta, respectuosa i empàtica envers els informants, reconeixent les diverses perspectives i experiències, assegurant-se que la recerca es realitzi d'una manera ètica i amb integritat.

RESULTATS ESPERATS:

- Introducció amb el propòsit de l'entrevista.
- Disseny del guió de l'entrevista i planificació del protocol d'entrevista.
- Descripció reflexiva postentrevista.

AVALUACIÓ

Aquesta activitat s'avalua mitjançant una rúbrica que avalua la qualitat del guió i el protocol de l'entrevista, la posada en pràctica a l'aula i la reflexió postentrevista.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

Materials didàctics sobre com dissenyar un guió d'entrevista, exemples de protocols d'entrevista i orientacions sobre com analitzar les dades.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

Per poder desenvolupar aquesta activitat en altres assignatures es recomana:

- Organitzar sessions de grup de discussió on els estudiants puguin compartir les seves experiències i les seves estratègies d'entrevista. Aquesta retroacció ha de ser específica i orientada a millorar les habilitats d'entrevista dels estudiants.
- Oferir materials addicionals sobre tècniques d'entrevista, ètica de la recerca i altres recursos que puguin ser útils en la preparació dels estudiants per a les entrevistes reals.
- Utilitzar exemples pràctics, casos d'entrevistes reals o exemples de protocols d'entrevista ben dissenyats, per il·lustrar bones pràctiques i estratègies efectives.
- Crear un ambient de suport on els estudiants se sentin còmodes per compartir les seves inquietuds, reptes i èxits relacionats amb les entrevistes. Aquesta confiança facilitarà el desenvolupament dels seus rols d'investigadors.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

Flexibilitat en la tipologia de la tècnica de recollida d'informació: Flexibilitzar la tècnica, permetent als estudiants explorar altres tipologies d'entrevista segons el que s'estigui abordant en el curs.

3.3. Activitats desenvolupades a tercer curs

3.3.1. Activitat 1: anàlisi d'informes científics

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Infància i adolescència en risc. **Curs:** 3r. **Semestre:** 2n. **Titulació:** Grau d'Educació Social. **Professorat responsable:** Josefina Sala Roca.

NOM DE L'ACTIVITAT

Anàlisi d'un informe científic.

OBJECTIU

L'activitat persegueix analitzar la pobresa infantil a través dels informes científics.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Es revisen informes de recerca que han redactat organismes oficials (OMS, ONU, *Save the Children*, etc.) i l'alumnat ha de llegir-ho, i respondre algunes preguntes. Després es comenta a l'aula.

DESCRIPCIÓ

- Lectura d'un informe científic.
- Es llegeix l'informe a casa, responen a les preguntes que els he plantejat i a l'aula es discuteix.
- 90 minuts de treball autònom més 30 d'aula.

CONTINGUTS

- L'alumnat ha de tenir uns coneixements bàsics de recerca educativa que han adquirit a l'assignatura de segon.
- Anàlisi de resultats, Interpretació de dades.

RESULTATS ESPERATS

L'alumnat ha de fer un breu informe estructurat a partir de les preguntes que els he formulat.

AVALUACIÓ

Forma part de l'aprenentatge autònom i en aquest només avaluo que la tasca s'hagi fet. Després és possible que a l'examen els aparegui una pregunta vinculada a l'informe.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

No més que els coneixements adquirits a l'assignatura d'Investigar de segon.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

Formular-los preguntes perquè puguin focalitzar-se en alguns aspectes de l'informe. Si són informes extensos els alumnes poden perdre's fàcilment

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

És una activitat fàcilment adaptable a altres cursos. La recomanació és fer preguntes i després a classe resoldre-les i debatre per assegurar que ho entenen.

3.3.2. Activitat 2: anàlisi de dades quantitatives i qualitatives sobre la professió pedagog/a

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Orientació Professional. **Curs:** 3r. **Semestre:** 2n. **Titulació:** Grau de Pedagogia. **Professorat responsable:** Mercè Jariot.

NOM DE L'ACTIVITAT

Anàlisi del perfil competencial que requereix el mercat laboral per treballar com a professional de la pedagogia.

OBJECTIU

Saber sintetitzar i analitzar dades quantitatives i qualitatives procedents d'informes sobre el mercat laboral: premsa especialitzada, Institut Nacional d'Estadística, Observatoris del Mercat Laboral, ofertes de feina, entre altres.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Es tracta d'un exercici que forma part d'una activitat en la qual l'alumnat ha de desenvolupar el seu projecte professional i de vida. Es desenvolupa durant l'últim mes de l'assignatura.

DESCRIPCIÓ

A partir de la informació que se li ofereix a l'alumnat sobre la professió del professional de la pedagogia haurà de fer una anàlisi dels requisits i les aportacions del mercat laboral que cal tenir en compte en el seu futur professional. Se l'ofereix una taula en la qual pot sintetitzar-ho.

Aptituds (coneixements i competències tècniques)	Competències bàsiques d'ocupabilitat	Altres requisits

L'exercici es desenvolupa a l'aula durant dues sessions d'una hora i caldrà que facin treball autònom fora de l'aula.

Pel seu desenvolupament se li ofereix a l'alumnat un informe amb dades quantitatives i qualitatives extretes d'informes i entitats oficials així com de premsa especialitzada. L'alumnat haurà de llegir, entendre, sintetitzar i analitzar la informació utilitzant la metodologia quantitativa i qualitativa.

CONTINGUTS

Per poder desenvolupar l'activitat, l'alumnat ha d'haver adquirit coneixements i competències sobre la metodologia qualitativa i quantitativa.

Els continguts relacionats amb l'ABI que es treballen són:

- Interpretació d'informes quantitius i qualitius.

- Redacció de resultats.

RESULTATS ESPERATS

El producte final d'aquesta anàlisi és una reflexió sobre els requisits del mercat laboral a través de diferents fonts d'informació: portals d'ocupació, INE, taxes d'atur, epData... que haurà de sintetitzar per després comparar amb les seves característiques personals (valors, aptituds i competències bàsiques d'ocupabilitat), elaborant un balanç de competències. Se l'ofereix un exemple per tal que pugui desenvolupar aquesta anàlisi:

Balanç professional

Aptituds professionals (coneixements i competències tècniques)	
De la professió pedagog/a	Les meves actuals
Competències bàsiques d'ocupabilitat	
De la professió pedagog/a	Les meves actuals
Valors	
De la professió pedagog/a	Els meus actuals
Altres requisits	
De la professió de pedagog/a	Les meves actuals

AVALUACIÓ

L'avaluació d'aquesta activitat forma part de la nota final de la pràctica en la qual l'alumnat ha d'elaborar el seu projecte professional i de vida. Per la seva avaluació s'utilitza una rúbrica que té en compte els següents criteris:

- Per l'avaluació de l'anàlisi del mercat laboral del professional de la pedagogia: l'anàlisi sobre tendències de la professió, l'anàlisi sobre la mobilitat, l'anàlisi sobre generació d'ocupació, la reflexió sobre els factors d'ocupabilitat, la reflexió sobre els valors, la reflexió sobre les competències bàsiques d'ocupabilitat, nombre d'ofertes de feina analitzades, l'anàlisi sobre les aptituds és correcte i complet, l'anàlisi sobre les competències bàsiques d'ocupabilitat és correcte i complet, l'anàlisi sobre altres requisits és correcte i complet.
- Per l'avaluació del balanç professional es valora la correcció en l'especificació de les aptituds, les competències bàsiques d'ocupabilitat, els valors, els altres requisits, si demostra que ha pres consciència dels seus punts febles i la reflexió realitzada sobre els seus punts forts i febles.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

L'alumnat compta amb un dossier en el qual s'inclou els diferents informes que ha de llegir i les pautes per poder desenvolupar l'activitat. Es penja tot en el Campus Virtual i s'explica a l'aula com ha de dur a terme l'activitat.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

El professorat que vulgui fer una activitat semblant a aquesta ha de proporcionar a l'alumnat els informes actuals sobre les tendències del mercat laboral per a la

professió i ha de donar el mateix pes en l'avaluació de les competències investigadores per l'execució de l'activitat que a les pròpies de la matèria.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

És una activitat fàcilment adaptable a altres cursos. L'únic que cal tenir en compte és que l'alumnat domini la interpretació de dades quantitatives i qualitatives, per tant, haurà d'haver cursat alguna matèria en la qual es treballi la redacció d'informes quantitius i qualitius.

3.4. Activitats desenvolupades a quart curs

3.4.1. Activitat 1: l'escala d'autoavaluació de les competències professionals psicomotrius

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Educació Corporal i Psicomotriu en Centres en Educació Infantil II.
Curs: 4t. **Semestre:** 1r. **Titulació:** Grau d'Educació Infantil. **Professorat responsable:** Carolina Nieva i Lurdes Martínez

NOM DE L'ACTIVITAT

L'escala d'autoavaluació de les competències professionals psicomotrius.

OBJECTIU

Que l'estudiant pugui conèixer el seu nivell de grau d'adquisició de les competències professionals psicomotrius a l'inici de l'assignatura i al final d'aquesta per valorar el seu aprenentatge professional.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Aquesta activitat es troba dintre d'un Projecte d'Activitat Psicomotriu Co-tutorada que es realitza al llarg de l'assignatura. Concretament, en aquest projecte per grups d'estudiants han de dissenyar una sessió de psicomotricitat i portar-la a terme a una escola amb infants on hi ha un professional psicomotricista que els acompanyarà i guiarà en aquest procés conjuntament amb la professora de la universitat.

Aquesta escala és una activitat que han de fer a l'inici i al final del projecte per conèixer quin és el grau d'assoliment que ha desenvolupat cada estudiant, referent a competències com el disseny, la intervenció, l'observació-avaluació, etc.

DESCRIPCIÓ

Aquest instrument es va dur a terme dins d'un projecte competitiu de l'ARMIF titulat "Autoavaluació de competències dels estudiants i desenvolupament professional dels mestres. Millora de la pràctica i innovació docent treballant per projectes d'aprenentatge psicomotors co-tutorats universitat-escola".

A conseqüència d'aquest procés es va publicar un article a la revista Retos, corroborant la seva validesa i significativitat en la formació del professorat.

[Dialnet-EscalaECPPFIMParaEvaluarLasCompetenciasProfesional-8058607.pdf](https://doi.org/10.25905/2020.12.01.3086-3093)

CONTINGUTS

L'alumnat ha d'omplir aquesta escala d'autoavaluació a l'inici de l'assignatura reflexionant sobre quin nivell d'assoliment té de les següents competències i subcompetències: competència 1: dissenyar les sessions de psicomotricitat (amb 13 subcompetències); competència 2: aplicar el sistema d'actituds del mestre-psicomotricista (amb 11 subcompetències); competència 3: observar i avaluar l'infant i la sessió de psicomotricitat (amb 3 subcompetències); competència 4: analitzar i reflexionar la pròpia pràctica i la dels altres (amb 3 subcompetències); competència 5: relacionar-se amb la comunitat educativa i científica (amb 5 subcompetències). Aquestes competències es van treballant al llarg de tota l'assignatura, a partir d'activitats d'aprenentatge grupals i individuals, i una vegada han entregat totes les activitats han de realitzar l'escala de nou per percebre en quin nivell d'assoliment es troben ara en cadascuna de les 5 competències.

RESULTATS ESPERATS

El fet de reflexionar sobre aquestes 5 competències els hi permet conèixer quina és la percepció sobre unes competències claus per poder portar a terme una sessió de psicomotricitat.

El fet de desenvolupar un projecte d'innovació al llarg de l'assignatura els ajuda a ser més conscients de quines són les habilitats o capacitats que necessiten millorar i quines altres ja tenen un bon grau d'assoliment.

AVALUACIÓ

L'activitat es troba dintre d'un bloc d'activitats d'avaluació i és obligatori omplir-la tant a l'inici com al final de l'assignatura per poder aprovar-la.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

No és necessari cap recurs per poder fer-la.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

És necessari que hi hagi un inici i un final perquè l'alumnat pugui percebre la seva evolució. A més a més, és important que al llarg de l'assignatura es vagin treballant les 5 competències tant de forma global com de forma individual. D'altra banda, les activitats d'aprenentatge han de permetre que l'estudiant aprofundeixi en aquella competència o competències que considera que necessita millorar-la.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

Aquest instrument pot ser aplicat a qualsevol disciplina o assignatura de la formació inicial del mestre, el que s'ha d'ajustar són les subcompetències perquè tractin els conceptes claus de cadascuna de les disciplines a tractar.

3.4.2. Activitat 2: Fonamentació teòrica d'un procés de mediació

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Estratègies de Mediació. **Curs:** 4t. **Semestre:** 1r. **Titulació:** Grau en Educació Social i Grau en Pedagogia. **Professorat responsable:** Jose Tello Sánchez.

NOM DE L'ACTIVITAT

Fonamentació teòrica d'un procés de mediació

OBJECTIU

L'objectiu de l'activitat és que dissenyin un procés de mediació des de la revisió d'articles acadèmics relacionats a la qüestió escollida. Aquesta revisió ha de permetre generar un projecte que es pugui aplicar en l'àmbit escollit.

CONTEXT D'APLICACIÓ

El context varia en funció del tema escollit. Per exemple: podria ser una primera revisió i projecte de tractaments d'addiccions a Barcelona. Primer haurien d'aplegar aquesta informació acadèmica (estudis, articles, ponències, etc..) i amb aquesta informació fer una proposta justificada.

DESCRIPCIÓ

L'alumnat ha de realitzar una recerca de la literatura científica establint els criteris de recerca (context territorial, anys, fonts, idiomes, etc..) i a partir d'aquesta fonamentar una proposta de mediació en els àmbits analitzats, justificada pels criteris estudiats.

CONTINGUTS

Els continguts que es treballen a l'activitat són:

- Revisió sistemàtica de la literatura.
- Classificació dels conceptes, paraules claus, procediments analitzats en les propostes llegides.
- Priorització i selecció de la informació adient pel desenvolupament de la seva proposta.

RESULTATS ESPERATS

S'espera que puguin generar un projecte de resolució de conflictes en un àmbit concret, fonamentat teòricament.

AVALUACIÓ

L'activitat s'avalua mitjançant una rúbrica que es presenta prèviament i està detallada en el programa de l'assignatura.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

Cal dominar eines de recerca bibliogràfica, mitjançant criteris de paraules clau, conceptes, dates, idiomes, etc.; i programes de classificació i redacció. També cal dominar l'ús d'un gestor de referències com per exemple el Mendeley.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

És una activitat que s'explica detalladament en el programa de l'assignatura, de tal manera que l'alumnat pot entendre el com i el perquè de cada procediment.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

És una activitat fàcilment adaptable a qualsevol assignatura, ja que al final busca dominar la cerca, la comprensió bibliogràfica i la fonamentació teòrica d'un procés de mediació.

3.4.3. Activitat 3: l'entrevista com a eina per a fer un diagnòstic educatiu fonamentat

DADES IDENTIFICATIVES

Assignatura: Orientació i inserció sociolaboral. **Curs:** 4t. **Semestre:** 1r. **Titulació:** Grau d'Educació Social. **Professorat responsable:** Mercè Jariot.

NOM DE L'ACTIVITAT

Diagnòstic d'ocupabilitat i detecció de necessitats d'orientació.

OBJECTIU

Dur a terme una entrevista semiestructurada.

Enregistrar correctament les dades mentre es desenvolupa una entrevista d'orientació.

Analitzar les dades recollides a partir d'un marc teòric de referència, per preparar un pla o itinerari personal d'inserció.

CONTEXT D'APLICACIÓ

Aquesta activitat forma part de les activitats d'avaluació que l'alumnat ha de desenvolupar per superar l'assignatura. Es desenvolupa a partir de la segona setmana d'inici del curs durant tres setmanes.

DESCRIPCIÓ

L'activitat consisteix en la realització d'una entrevista semiestructurada d'orientació per tal de conèixer el nivell d'ocupabilitat d'una persona. En aquest cas es realitza en parella i l'alumnat ha de fer l'entrevista a un/a company/a de classe.

Es valora l'enregistrament de les dades en el protocol que l'alumnat ha de presentar com a evidència.

Finalment, ha d'omplir un informe d'orientació en el que cal que sintetitzi i analitzi la informació recollida durant l'entrevista. Es valora que l'alumnat apliqui un model teòric per a la interpretació de la informació recollida a través de l'entrevista.

Per a la realització de l'activitat s'ofereix el protocol de l'entrevista, l'expedient on es registren els resultats i la teoria sobre el model teòric per analitzar les dades, que es desenvolupa en les sessions d'aula.

CONTINGUTS

L'alumnat ha de saber com desenvolupar i enregistrar les dades d'una entrevista i dominar el marc teòric de referència per poder fer l'anàlisi dels resultats.

Els continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals relacionats amb l'ABI que es desenvolupen amb aquesta activitat són:

Conceptuals

- Coneixements previs sobre els principis fonamentals de la recerca qualitativa. Familiaritat amb la naturalesa interpretativa i holística de la recerca qualitativa.
- Coneixement sobre el propòsit i la importància de les entrevistes qualitatives en orientació.
- Coneixements ètics bàsics com la confidencialitat i l'ètica en la relació amb les persones orientades.

Procedimentals

- Capacitat per identificar i seleccionar necessitats d'orientació a partir de les dades recollides.
- Comprensió de la dinàmica de les entrevistes i com establir una connexió significativa amb els entrevistats.
- Organització de la informació i les idees amb el material de suport proporcionat.

Actitudinals

- Actitud oberta, respectuosa, empàtica i escolta activa envers les persones orientades.

RESULTATS ESPERATS

Elaboració d'un diagnòstic d'ocupabilitat a partir de les dades recollides en una entrevista d'orientació.

Reflexió crítica sobre l'aprenentatge realitzat.

AVALUACIÓ

L'avaluació d'aquesta activitat forma part de la nota final de l'assignatura. Per la seva avaluació s'utilitza una rúbrica que té en compte els següents criteris:

- Registre de l'entrevista.
- Redacció de l'expedient: síntesi de la informació i anàlisi utilitzant el marc teòric com a referència.
- Consens amb la persona orientada.
- Especificació de les necessitats d'orientació, personals o de formació.
- Autoavaluació de l'activitat.
- Reflexió sobre el propi aprenentatge.
- Format i estil de la presentació, inclosa la valoració de la correcta referenciació i citació de les fonts seguint l'última edició de la normativa APA.

RECURSOS DE SUPORT PER L'ALUMNAT

L'alumnat compta amb l'activitat a desenvolupar en la que s'inclou el protocol de l'entrevista, el model d'informe, les normes de presentació del treball i els criteris per desenvolupar l'autoavaluació i la reflexió sobre l'aprenentatge. Es penja tot en el Campus Virtual i s'explica a l'aula com ha de dur a terme l'activitat.

RECOMANACIONS PER AL PROFESSORAT

El professorat que vulgui fer una activitat semblant a aquesta ha de facilitar a l'alumnat models d'entrevistes d'orientació i de documents de registre; tanmateix, haurà de proporcionar un marc teòric de referència per analitzar la informació recollida i fer propostes d'intervenció. Haurà de donar el mateix pes en l'avaluació de les competències investigadores que l'alumnat haurà de desplegar en l'execució de l'activitat que a les pròpies de la matèria.

INDICACIONS PER ADAPTAR L'ACTIVITAT A ALTRES CURSOS

És una activitat fàcilment adaptable a altres cursos. L'únic que cal tenir en compte és que l'alumnat domini el desenvolupament d'entrevistes, el registre de dades i la interpretació de dades qualitatives, per tant, haurà d'haver cursat alguna matèria en la qual es treballi el disseny, l'aplicació de l'entrevista, el registre de dades de l'entrevista i la seva anàlisi.

4. Referències bibliogràfiques

- Aditomo, A., Goodyear, P., Bliuc, A. M. i Ellis, R. A. (2013). Inquiry-based learning in higher education: principal forms, educational objectives, and disciplinary variations. *Studies in Higher Education*, 38(9), 1239-1258. <https://doi.org/10.1080/03075079.2011.616584>.
- Batista, N., Valcárcel, N., Real, G., i Albán, A. D. (2017). Desarrollo de la competencia de emprendimiento; una necesidad en la formación integral del estudiante. *Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores*, 5(1), 1-15. <https://dilemascontemporaneoseduccionpoliticaayvalores.com/index.php/dilemas/article/view/137/424>.
- Bevins, S. i Price, G. (2016). Reconceptualising inquiry in science education. *International Journal of Science Education*, 38(1), 17-29. <https://doi.org/10.1080/09500693.2015.1124300>.
- Bruder, R. i Prescott, A. (2013). Research evidence on the benefits of IBL. *ZDM Mathematics Education*, 45(6), 811-822. <https://doi.org/10.1007/s11858-013-0542-2>.
- Espinel-Guadalupe, J., Junes Robles, A., Ramírez-Calixto, C., i Ramírez-Anormaliza, R. (2016). Aprendizaje Basado en la Investigación: caso UNEMII. *Revista Ciencia Unemi*, 9(21), 49-57. <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=582661267005>.
- Frezell, D. (2018). Impact of Inquiry Based Learning on Students' Motivation, Engagement and Attitude in Science. *Electronic Theses and Dissertations*, 7356. <https://scholar.uwindsor.ca/etd/7356>.
- Green, A. (2011). *Research-Based Learning Strategies for successfully linking teaching and research*. https://www.griffith.edu.au/learning-futures/pdf/gihe_tipsheet_web_rbl.pdf.
- Hernández Sánchez, I. B., Lay, N., Herrera, H., i Rodríguez, M. (2021). Estrategias pedagógicas para el aprendizaje y desarrollo de competencias investigativas en estudiantes universitarios. *Revista de Ciencias Sociales (Ve)*, XXVII(2), 242-255. <https://doi.org/10.31876/rcs.v27i2.35911>.
- Jarriot Garcia, M., Tello Sánchez, J., Arnau-Sabatés, L., Rodríguez Parrón, M., Martínez Melo, M., Ion, G., Sala, F., Díaz, A., López-Crespo, S., Nieva, C., Sánchez-Martí, A., Martínez Mínguez, M.L., Ortega, D., Suárez, C., Castell Escuer, T., i Agud Morell, I. (2022). *Guia per integrar la recerca a la docència a la Facultat de Ciències de l'Educació: claus i estratègies d'aplicació*. Dipòsit Digital de Documents de la UAB. <https://ddd.uab.cat/record/260304>.
- Levy, P. i Petrusis, R. (2012). How do first-year university students experience inquiry and research, and what are the implications for the practice of inquiry-based learning? *Studies in Higher Education*, 37(1), 85-101. <https://doi.org/10.1080/03075079.2010.499166>.
- Martínez Mora, S. F., Medina Pinoargote, F. R., i Salazar Carranza, L. A. (2018). Desarrollo de competencias investigativas en los estudiantes. *Revista Electrónica Opuntia Brava*, 10(1), 336-341. <https://opuntibrava.ult.edu.cu/index.php/opuntibrava/article/view/80>.

- Morales, O. A., Rincón, A. G., i Romero T. J. (2005). Cómo enseñar a investigar en la universidad. *EDUCERE*, 9(29), 217-224. <http://www.saber.ula.ve/handle/123456789/19967>.
- Rivadeneira Rodríguez, E. M. i Silva Bustillos, R.J. (2017). Aprendizaje basado en la investigación en el trabajo autónomo y en equipo. *Negotium*, 13(38), 5-16. <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=78253678001>.
- Sánchez Puentes, R. (2014). *Enseñar a investigar: Una didáctica nueva de la investigación en ciencias sociales y humanas*. ISUE UNAM. <https://doi.org/10.22201/iisue.9786070258336e.2014>.
- Servicio de Innovación Educativa de la UPM (2020). *Aprendizaje basado en la investigación*. Universidad Politécnica de Madrid. Disponible en: https://innovacioneducativa.upm.es/guias_pdi.
- Spronken-Smith, R. i Walker, R. (2010). Can inquiry based learning strengthen the links between teaching and disciplinary research? *Studies in Higher Education*, 35(6), 723-740. <https://doi.org/10.1080/03075070903315502>.
- Tejada, C., Tejada, L. i Villabona, A. (2008). Pedagogía para el desarrollo de competencias investigativas apoyadas desde los semilleros de investigación desde el inicio del pregrado. *Revista Educación en Ingeniería*, 3(6), 38-50. <http://132.248.9.34/hevila/Revistaeducacioneningenieria/2008/no6/3.pdf>.
- Torres, T. A. (2010). *Aprendizaje Basado en la Investigación. Técnicas Didácticas*. Programa de Desarrollo de Habilidades Docentes, 15. http://www.itesca.edu.mx/documentos/desarrollo_academico/Metodo_Aprendizaje_Basado_en_Investigacion.pdf.
- Vilà, R., Rubio, M., i Berlanga, V. (2014). La investigación formativa a través del aprendizaje orientado a proyectos: una propuesta de innovación en el grado de pedagogía. *Revista en Innovación Educativa*, 24, 241-258. <https://doi.org/10.15304/ie.24.1586>.